Leto IV., štev. 299 V Ljubljani, sobota dne 22. decembra 1923 Poštnina pavšalirana. Cena 1·50 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane mesečno 12·50 Din
za inozemstvo 25·—
neobvezno
Oglasi po tarifu.
Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.
Podružnice:
Maribor, Barvarska ul. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandrova c.
Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842.

Ljubljana, 21. decembra.

Doba kuluka je napočila.

Županstva so dobila ukaz, da določijo v smislu člena 3. pravilnika «o uporabi ljudskega dela za popravo javnih cest», za kakšno takso lahko državljani zamenjajo osebno delo z denarjem za tekoče leto. Ta odkupnina znaša dnevno 20 dinarjev za osebo — za vse moške in ženske od 18. do 50. leta — 50 Din za en voz in 100 Din za en avtomobil. Davčni zavezanci, ki plačajo od 100—300 Din neposrednega davka, morajo plačati dvojno takso, od 300—500 Din trojno itd.

Županstva so morala zahtevati od davčnih uradov zaznamke davkoplačevalcev z navedbo, koliko neposrednega davka plačajo. Finančna uprava se je postavila na precej originalno stališče: Sporočila je županom, da dobe sezname davčnih zavezancev, a plačati morajo posebne pristojbine. Tako morajo torej županstva, vršeč prenešeni delokrog, za uradne izpiske še posebej plačati iz občinske blagajne.

O kuluku smo v našem listu že dostikrat pisali ter opozarjali na neumestnost, krivičnost in kolosalna bremena te novo uvedene tlake. Pokazali smo s prstom na glavnega krivca, da se je za naše kraje uzakonil kuluk ter očitali SLS, da je ona sprejela kuluk že z Markovim protokolom, ko je privolila v samoradikalski režim. Tudi smo poudarjali, da so klerikalni poslanci takrat, ko se je sklepal zakon o kuluku, lepo molčali, mesto da bi se kakor tigri vrgli v obrambo najvitalnejših pravic slovenskega ljudstva.

Klerikalci so spretno širili med nezavednim ljudstvom, da so naše napovedi le politična intriga. Mnogi njihovi volilci niso hoteli verjeti, ko smo jim baš na kuluku dokazali, kako so bili od SLS varani in puščeni na cedilu. Klerikalni poslanci se sedaj opravičujejo, da se niso zavedali, kako važna in dalekosežna zadeva je kuluk za naše kraje. Mislili so baje, da je kuluk le bolj za južne kraje. SLS pa da je nanj pristala le pod pogojem, da se ga v Sloveniji ne izvaja.

Seveda so to prazni in za politično evidevnost SLS prav žalostni izgovori. Vlada je namreč takoj, ko so bile dvanajstine za zadnje četrtletje sprejete, in sicer z d e j a n s k o pomočjo klerikalcev, izdelala na podlagi v njih ji danega pooblastila podrobne predpise o načinu izvedbe nove tlake. Klerikalci so bili takrat zaposleni s skrbmi, kdo bo škof tu in koadjutor tam, brigali so se za proste vozne listke za Orle in za posebne vlake na katoliški shod, pa niso imeli časa se interesirati, ali bo Slovenija od kuluka izvzeta ali ne. Njihovi agitatorji po deželi so pozneje lagali ljudstvu, da bodo «naši poslanci že poskrbeli, da ostane kuluk na papirju» in glej kuluk je že tu! Kakor z avtonomijo, je ljudstvo sedaj tudi s kulukom opeharjeno. Jutri bodo seveda klerikalci zagnali divji krik in vik. Toda nihče jim ne bo verjel. Ravno te dni so gospodje od SLS v Beogradu neprestano glave skupaj stikali z radikali ter se slovesno pripravljali na odkrito podpiranje vlade. Značilno je za poštenost in doslednost klerikalne politike, o čem vse so voditelji SLS govorili kot o pogojih za vstop v vlado. Čitali smo, da so zahtevali dobro plačano mesto podpredsednika parlamenta. Vse mogoče in nemogoče stvari so klerikalci zahtevali, da bi vstopili v vlado, samo nekaj nismo nikjer slišali in brali. Niti besedice ni bilo govora o tem, da bi klerikalci zahtevali odpravo kuluka v Sloveniji kot pogoj za njihov vstop v vlado.

«Kje je naša SLS?» vprašujejo klerikalni župani širom Slovenije, poudarjajoč, da so se oni sami morali boriti proti kulukarski krivici in izjavljati, da se občinam ne nakladajo nova bremena. Poslanci SLS pa se ta čas v Beogradu razgovarjajo, čakajo na vladne jasli in vlečejo po 300 Din na dan.

Ljudstvo je dozdaj po večini verjelo obljubam duhovščine. Danes si že prav krepko mane oči. Kuluk je tu, v vsej svoji resnosti in z vsemi svojimi velikimi bremeni, ki so večja kakor menda vse dosedanje davščine skupaj.

Kuluk že poje. On je božično darilo klerikalne tigrovske politike slovenskemu ljudstvu. Dobili smo ga, ko je imela SLS v Sloveniji od 26 poslancev 21 in ko je klerikalna stranka nosila vso politično odgovornost za našo pokrajino in za naš del naroda.

Radikali naznanjajo prekinjenje s klerikalci

KOROŠEC PRI DAVIDOVIĆU. — DEMOKRATSKI PROJEKT O DECENTRALIZACIJI IN DEKONCENTRACIJI. — PROGRAM DEMOKRATSKEGA KONGRESA.

Beograd, 21. decembra. p. «Vreme» in drugi radikalski večerniki naznanjajo nocoj, da so pogajanja med radikalci in klerikalci prekinjena. S tem so tudi oficijelno potrjene informacije Vašega dopisnika. Danes dopoldne je dr. Korošec posetil predsednika demokratskega kluba Lj. Davidovića, kateremu je predložil, da se po praznikih nadaljujejo pogajanja o ustanovitvi opozicijonalnega bloka. Gosp. Davidović je vzel ta predlog na znanje, ter bo o njem poročal glavnemu odboru stranke in demokratskemu klubu.

Glavni odbor demokratske stranke je včeraj in danes razpravljal o Marinkovićem projektu, ki določa stališče stranke napram vprašanju decentralizacije ter dekoncentracije. Predlog je izšel iz pobud, ki so dospele glavnemu odboru zlasti od slovenskih ter prečanskih demokratov sploh in je sedaj že podrobno izdelan. Predložen bo bodočemu kongresu stranke v odobritev. Marinkovićev projekt bo tvoril podlago vseh razgovorov demokratske stranke za kooperacijo z drugimi strankami. Značilno je, da bosanski muslimani izjavljajo, da bi oni mogli na tej podlagi revidirati svoje dosedaj avtonomistično stališče.

Ostavka posl. Pribićevića na članstvo glavnega odbora demokratske stranke vzbuja še vedno veliko pozornost. Gosp. Pribićević smatra za potrebno obnovitev glavnega odbora potom strankinega kongresa. V tem smislu je razumeti tudi dejstvo, da formalno svoje ostavke še ni preklical, akoravno je odbor ni vzel na znanje.

Prihodnji teden nastopi politična tišina, ki bo trajala daleč notri v januar, ker sledi katoliškemu božiču še pravoslavni.

Pospešeno delo v finančnem odseku

VLADA SE TRUDI, DA BI ŠE PRED BOŽIČEM KONČALA PRORAČUNSKO RAZPRAVO V ODBORU. — PRED OSTRO DEBATO O KONCESIJSKEM SISTEMU.

Beograd, 21. decembra, p. **Danes je plenum finančnega odbora razpravljal o proračunu poljedelskega ministrstva. Poslanec dr. Šečerov je obrazložil, da poljedelski minister ni dal nobenega ekspozeja. Poročal ni nič o naši žetvi, o stanju živinoreje in o hidrotehničnih delih, ki se vrše v naši državi. V ministrstvu se dela povsem birokratsko. Povsod se govori o štednji, v poljedelskem ministrstvu pa imamo poseben oddelek za veterinarstvo in poseben oddelek za živinorejo. Mnogo premalo se stori za poljedelsko izobrazbo naših seljakov. Govorili so še posl. Vesenjak, dr. Kulovec, Nedeljković, Borisavljević, Jojić, Šumenković, Grgin, Novaković in Kovačević, nakar je minister Miletić izjavil, da sprejme vse predlagane amandmane in prosil finančnega ministra, da se tudi on izjavi o tem. Na željo finančnega ministra je bila v svrho sporazuma s poljedelskim ministrom debata odgodena in seja zaključena.**

Popoldne je finančni odbor razpravljal proračun ministrstva za javne zgradbe. Ker je minister Uzunović v ostavki, se seje ni udeležil in je proračun branil finančni minister. Po živahni debati je bil proračun ministrstva za javne zgradbe sprejet z 18 glasovi proti 7 glasovom.

Nato je odbor po kratki debati sprejel proračun ministrstva za šume in rude. Ravnotako je bil sprejet proračun rezervnih kreditov 121 milijonov dinarjev brez diskusije. Prihodnja seja jutri dopoldne z dnevnim redom: Državni dohodki in finančni zakon.

Beograd, 21. decembra. p. Po pristanku finančnega ministra se je povišal proračun ministrstva prosvete. Med ostalimi povišanji za razne prosvetne svrhe se je odobrilo, da se dovoli povišek za kemične institute v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani 250 tisoč dinarjev, za medicinsko fakulteto v Ljubljani povišek 150 tisoč dinarjev, za elektrotehnični institut v Ljubljani povišek 700 tisoč, za odkopanje Dioklecianove palače v Splitu 30 tisoč, za muzej v Zagrebu 80 tisoč, za etnografski muzej v Ljubljani 60 tisoč, za observatorij v Zagrebu 20 tisoč dinarjev.

Beograd, 21. decembra. r. Vlada pritiska, da bi finančni odbor po možnosti že jutri končal proračunsko razpravo. Ako bi jutri ne šlo, hoče tudi še v ponedeljek imeti sejo. Pričakovati pa je še ostrih debat zlasti pri finančnem zakonu, ki m. dr. določa tudi koncesijski sistem za ustanavljanje novih industrij. Minister trgovine navzlic splošnemu odporu gospodarskih krogov vztraja na tej določbi in je resno računati s tem, da jo bo vladna večina odobrila...

Preureditev uprave sekvestrov

VLADA HOČE UVESTI NOV SISTEM ZA UPRAVO SEKVESTROV.

Beograd, 21. decembra. p. Nocoj je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je v glavnem obravnavalo vprašanje sekvestrov. Minister pravde dr. Perić je priznal, da je dosedanje poslovanje s sekvestri rodilo mnogobrojne zlorabe. Skrajni čas je, da se izpremeni sistem, ki škoduje moralnim in materijalnim interesom države. Minister je predložil splošen načrt, po katerem naj se končno uredi vprašanje sekvestrov, ki se delijo v tri skupine: 1. sekvestri nad nemškim imetjem, ki se bo po versailleski mirovni pogodbi likvidiralo; 2. madžarski sekvestri, ki ostanejo do sporazuma med obema državama; 3. avstrijski, katerih je cca 700 in ki se imajo v smislu pogodbe z Avstrijo v najkrajšem času dvigniti. Ministrski svet je sklenil, da se sestavi odbor iz članov državnega sveta in glavne kontrole, ki naj prouči splošni načrt in izdela tudi vse detajlne predpise o likvidaciji sekvestrov. 3. Sekvestri nad imetjem madžarskih državljanov.

Minister trgovine je poročal o postavitvi kontrolorjev nad Ujedinjeno banko in Pruškogorsko banko, ki sta v konkurzu. Minister za socijalno politiko je razdelil načrt novega invalidskega zakona.

Na koncu seje se je razpravljalo o politični situaciji.

«JUTRO» V TRSTU ZAPLENJENO.

Trst, 21. decembra. e. Sredino «Jutro» je bilo v Trstu zaplenjeno zaradi brzojavne vesti, posnete po «Il Giornale d' Italia», ki je sporočalo iz Napolja, da je bil na vlak, v katerem se je vozil italijanski kralj, poizkušen atentat, ki pa je bil še pravočasno preprečen. Policijski agenti so zasegli vse izvode lista, kolikor so jih dobili po raznih razprodajalnicah časopisov.

SMRT NA ODRU.

Beograd, 21. decembra. p. Nocoj ob 7. uri je nenadoma umrl v Novem Sadu, kjer je proslavil 50-letnico svojega umetniškega delovanja, priljubljeni igralec beograjskega gledališča Pera Dobrinović. Zanimivo je, da je umrl v trenutku, ko je igral isto vlogo na istem odru, kjer je prvič javno nastopil.

VPRAŠANJE RAZVRSTITVE URADNIKOV.

Beograd, 21. decembra. p. Na poziv ministra pravde se je vršila sinoči od 9. do 12. ure v kabinetu ministra prosvete konferenca ministrov, na kateri se je podrobno razpravljalo vprašanje o razvrščanju uradnikov. Te konference so se udeležili ministri Trifković, Miletić, dr. Peleš, dr. Stojadinović in dr. Srskić. Rezultati niso zadovoljivi.

PROFESORSKI KONGRES.

Beograd, 21. decembra. p. Uprava beograjske sekcije profesorskega društva je sklenila, da te dni skliče letni občni zbor. Po tem zboru se bo menda vršil kongres profesorjev iz vse države. Dan občnega zbora še ni definitivno določen, misli se pa, da bo na pravoslavni božič.

Rešimo sokolski Tabor!

Venizelos naj reši Grčijo

NUJNI POZIVI K POVRATKU. — REPUBLIKANCI ZAHTEVAJO TAKOJŠNJO PROKLAMACIJO REPUBLIKE.

Atene, 21. decembra. j. **Častniška liga je sklenila pozvati Venizelosa, naj se takoj vrne v domovino. Ta sklep se spravlja v zvezo z bojaznijo, da bi mogli Pangalos in drugi ekstremisti dobiti vodstvo v državi.**

Atene, 21. decembra. s. Kakor javljajo listi, so častniki grške vojske sklenili, naprositi Venizelosa, naj se vrne na Grško in z neomejenimi pooblastili izvede razčiščenje notranjega položaja. Vojaške zveze se obvezujejo, da se bodo takoj po povratku Venizelosa razpustile in da se ne bodo več udejstvovale na političnem polju. Tudi več liberalnih poslancev, med njimi ministrski predsednik Gonatas, so brzojavno naprosili Venizelosa, naj pospeši svoj povratek na Grško in naj prevzame oblast. Deputacija poslancev je včeraj odpotovala v Pariz, da izroči Venizelosu to povabilo in pismo voditelja revolucijonarcev Plastirasa, v katerem se poudarja nujnost njegovega povratka.

Atene, 21. decembra. j. Po vsej državi se vršijo velika manifestančna zborovanja, ki zahtevajo takojšnjo proklamacijo republike. Na podlagi resolucij, sprejetih na teh zborovanjih, je Kondilis posetil regenta Kondurlotisa ter zahteval sestavo republikanske vlade, češ da ima republikanska stranka v narodni skupščini nad 200 mandatov. Regent si je pridržal odločitev.

Danes zboruje veliki svet političnih in vojaških voditeljev, da se posvetuje o takojšnji proklamaciji republike. Čeprav je Plastiras izjavil, da ne bo odstopil pred sestankom narodne skupščine, izvršuje častniška liga hud pritisk, da bi takoj dobila vlado. Ministrski predsednik bi postal Kondilis, notranji minister Pangalos, zunanji minister Russos, mornariški minister Hadžikiriakos. Pangalos je baje odločno nastopil proti Gonatasu.

VENIZELOS ZA OHRANITEV MONARHIJE?

Rim, 21. decembra. j. «Tribuna» javlja iz Aten, da obstoji možnost velikih presenečenj v zvezi s povratkom Venizelosa. Venizelos se bo baje izrekel za liberalen monarhistični režim, za katerega je tudi večina grškega naroda.

Tisza in Srbi

Budimpešta, 21. decembra. j. «Pester Lloyd» objavlja razgovor z bivšim guvernerjem Bosne generalom Sarkotićem o jugoslovanski politiki grofa Tisze. General Sarkotić meni, da so Tiszo njegovi «madžarsko-srbski» prijatelji zapeljali k napačni politiki favorizacije Srbov napram Hrvatom. Sarkotić trdi, da je večkrat poskusil pregovoriti Tiszo, da bi šel v jugoslovanske dežele in si sam dobil točne informacije. Vendar pa so ga njegovi dozdevni prijatelji vedno odvračali od te namere. Eden izmed srbskih voditeljev v Bosni je Tiszi za časa svetovne vojne zagotavljal, da Srbi v Bosni nimajo večje želje, kakor da se združijo z Madžarsko. In ravno ta voditelj je Tiszi pri njegovem bivanju v Sarajevu izročil znano spomenico, v kateri se je prvič oficielno zahtevala odcepitev jugoslovanskih ozemelj od monarhije. Ta nezvestoba je Tiszo tako ogorčila, da je deputacijo odslovil na znan način madžarskih magnatov, vsled česar je bil slovanski jug izgubljen za monarhijo. (General Sarkotić očividno ne vidi, v kako smešen položaj stavlja politika Tisze s svojimi izjavami. Ured.).

Nemčija prosi inozemske pomoči

Berlin, 21. decembra. j. Državni kancler dr. Marx je izjavil berlinskemu zastopniku lista «Newyork Herald», da je za Nemčijo neobhodno potrebna dovolitev inozemskega posojila, ker država na noben način ne bo mogla zadostiti svojim potrebam. Po dosedanjih slabih izkušnjah ne pričakuje Nemčija od Zveze narodov nobene pomoči. Dr. Marx se ne boji nobenega puča ne od leve, ne od desne, pač pa pričakuje pozimi revolte radi lakote, ako ne bi prišla pomoč od inozemstva.

Pariz, 21. decembra. s. Reparacijska komisija je sklenila povabiti tudi dva ameriška delegata, ki sta določena za komisijo za proučevanje finančnega položaja Nemčije, da bosta dne 8. januarja v Evropi.

BOMBNI ATENTAT V HANNOVRU.

Hannover, 21. decembra. j. Proti vladni palači v Hannovru je bil izvršen bombni atentat, ki pa ni zahteval človeških žrtev. Ni še znano, ali gre za političen napad. To pa je verjetno, ker stanuje v palači bivši državni minister za obrambo in poverjenik revolucijske vlade Noske. Palača je močno poškodovana. O storilcih manjka vsaka sled.

ANGLEŠKI ULTIMAT AFGANISTANU.

Moskva, 21. decembra. g. Angleški diplimatični zastopnik v Kabulu je izročil afganistanski vladi radi umora več angleških državljanov ultimat, ki vsebuje zahteve, katerih sprejem bo pomenil, da se Afganistan podredi angleškemu gospodstvu. Ultimat zahteva med drugim tudi takojšnje prekinjenje vseh diplomatskih odnošajev Afganistana s sovjetsko Rusijo.

V moskovskih vladnih krogih je izzval nastop Anglije največje razburjenje. Čičerin je izjavil zastopnikom inozemskega časopisja, da so posledice ultimata nepregledne.

Končni rezultat angleških volitev

London, 21. decembra. j. **Po zadnjih dospelih vesteh je angleška spodnja zbornica končnoveljavno sestavljena nastopno: 257 konservativcev, 158 liberalcev, 192 članov delavske stranke in 8 neodvisnih.**

London, 21. decembra. j. Konservativna stranka je kljub temu, da so bili člani gornje zbornice proti temu, sklenila zagovarjati v prestolnem govoru politiko zaščitne carine ter izgradnjo vojne luke v Singapuru.

Zaupnica Grabskemu

Varšava, 21. decembra. j. Na današnji seji sejma se je izjava vlade Grabskega sprejela s 193 proti 76 glasovom. Za izjavo so glasovali: stranka Witosa in desnica, dočim se je levica v blagohotni nevtraliteti absentirala od glasovanja. Levica je imela z narodnostnimi manjšinami večino, vendar je ni hotela izrabiti proti Grabskemu. Na vsak način bo vlada Grabskega ostala do sredi januarja na krmilu, t. j. do trenutka, ko se bo odločilo o pooblastilnem zakonu, ki ga je danes vlada predložila. Ta zakon bo dal vladi posebna pooblastila v finančnem oziru.

ŽRTVE POTRESA V KOLUMBIJI.

Pariz, 21. decembra. s. Kakor javljajo listi iz Newyorka, je bilo pri zadnjem potresu v Kolumbiji 3000 človeških žrtev.

POTRES TUDI V MEHIKI.

London, 21. decembra. j. Reuterjev urad javlja iz Torone (Mehiko): Provincijo je opustošil močan potres. Guverner je zaprosil pri ameriški vladi za pomoč, ker je od svoje vlade vsled revolucije ne more dobiti.

Inozemske borze

21 decembra:

CURIH: Beograd 6.50, New-York 578, London 25.05, Pariz 29.62, Milan 24.82, Praga 16.80, Budimpešta 0.0302, Sofija 4.05, Dunaj 0.008075, avstrijske krone 0.0081.

TRST: Beograd 26.05 do 26.20, Pariz 118.50 do 119, London 100.75 do 100.95, New-York 23.02 do 23.12, Curih 401 do 404, Praga 67.30 do 67.70, Dunaj 0.0322 do 0.0327, dinarji 26 do 26.25, dolarji 28 do 23.10, zlatnik 20 frankov 88.50 do 88.80 službeni kurz zlate lire 446.88.

DUNAJ: Beograd 803 do 807, Berlin 15.90 do 16.50, Budimpešta 3.67 do 3.77, Bukarešta 869 do 871, London 309.000 do 310.000, New-York 70.935 do 71.185, Milan 3069 do 3081, Pariz 3662 do 3678, Praga 2079 do 2089, Sofija 503 do 507, Varšava 0.97—1.03, Curih 12.375—12.425 dolarji 70.560 do 70.960, lire 3035 do 3055, dinarji 802 do 808.

PRAGA: Beograd 38.75, Rim 147.50, Pariz 176, London 149.125, New-York 3420, Curih 596.75.

BERLIN: (V milijonih): Beograd 47.680 Milan 183.740, Pariz 216.458, New-York 4,189.500.

LONDON: New-York 436, Pariz 84.70, Berlin 18 bilijonov, Milan 107, Curih 25.09 Praga 149.

NEW-York: Beograd 114, London 435.3, Pariz 520.50, Berlin 0.000.000.0024, Milan 431.50, Curih 1744. Praga 292.75. Dunaj 0.14.

„Slovenci" se klanjajo Mussoliniju

Predigra za bodoče volitve.

Gorica, 19. decembra.

Volitve se bližajo in naši fašisti so že pričeli s prvimi pripravami zanje. Predvsem so si poskrbeli «blagoslova od zgoraj». Videmski fašistovski prefekt odvetnik Pisenti (ki je meditem odšagan) je zbral stebre fašizma med našim narodom na Goriškem, jih naložil v vlak in popeljal v Rim, da se tamkaj poklonijo Njemu. Ti izbrani apostoli fašizma med našim narodom so bili: «profesor» Jože Peternel, občinski komisar v Kanalu, Fran Obljubek, župan v Kojskem, Giuseppe Gallenusig, občinski komisar v Št. Petru pri Gorici, Lojze Tinta, župan v Anhovem, France Mušnik, občinski uradnik v Kanalu, Josip Jerkič, učitelj v Sv. Križu, Andrej Vodopivec, predsednik Kmetijske zadruge v Dornbergu, Ivan Kralj, obrtnik v Kanalu, Josip Lulič, občinski komisar v Sv. Križu, in Anton Sirk, podžupan v Kojskem.

Prefekt Pisenti je predstavil to rajo ministrskemu predsedniku ter je v svojem nagovoru poudarjal, kako tu jerodni fašisti in zaupniki v furlanski pokrajini že dolge mesece z vnetostjo in vdanostjo vrše svojo nalogo, nakar je «profesor» Peternel v imenu odposlanstva razložil «Vodji» politični položaj ob vzhodni meji države in izrazil poslušnost in najglobljo vdanost ter hvaležnost. «Naše ljudstvo,» je dejal gospod «profesor», «vidi v fašizmu, v Vas in v vladi, ki ji stojite na čelu, činitelje obnove italijanske države, in si šteje v čast, da ji pripada.»

Mussolini se je lepo zahvalil ter v svojem odgovoru dejal (kakor poroča Agenzia Stefani) tudi to-le: «Pomnite, da ste italijanski državljani in imate iste pravice in iste dolžnosti italijanskih državljanov. Med vami in ostalimi 48 (?) milijoni italijanskih državljanov ni razlike. Recite svojim prijateljem, fašistom in nefašistom, vsemu prebivalstvu, svojim sodeželanom, da je v Rimu vlada, ki jim prihaja naproti z velikosrčnostjo in odkritostjo.»

«Profesor» in njegovi slovenski kmetiči so se nato poslovili z «rimljanskim pozdravom».

V Rimu je torej vlada, ki našemu narodu prihaja naproti z velikosrčnostjo in odkritostjo! Vsi smo enaki italijanski državljani, z enakimi pravicami in enakimi dolžnostmi! Živio Mussolini! Živela fašistovska velikosrčnost in odkritost!

Seveda, če te vržejo iz državnega urada, ako izpregovoriš slovensko besedico; če so tvojo deco oropali pouka v materinščini; če preganjajo in mečejo na cesto in preko meje uradništvo, učiteljstvo, svečeništvo tvojega rodu in jezika; če s svojimi brezobzirnimi fiskaličnimi ukrepi gospodarsko ubijajo ljudstvo in ga spravljajo v črno bedo; če so dovedli stvar že tako daleč, da bodo naši nekdaj tako prosvetljeni in gospodarsko tako krepki kraji v kratkem izenačeni z najzanemarjenejšo kalabrijsko pokrajino: potem je in ostane resnica, kar je dejal Mussolini. Enake pravice, enake dolžnosti! —

Kongres demokratske omladine v Beogradu

Dne 16. in 17. decembra se je vršil v Beogradu v veliki dvorani hotela «Bristol» kongres jugoslovanskih demokratskih omladinskih organizacij. Kongresu sta predsedovala demokratska poslanca gg. Gjuro Vulović in dr. Šumenković. Na zboru so se predvsem deloma izpremenili statuti te velike organizacije «Mlade demokracije». Zlasti je umesten sklep kongresa, da člani omladinskih organizacij ne smejo biti starejši kot 30 let. Razen tega je bilo sklenjeno, da se vzpostavi čim tesnejše sodelovanje med demokratsko stranko in njeno omladino. Soglasno je bil izvoljen novi centralni odbor. Z zadovoljstvom je treba ugotoviti, da je kongres dovršil svoje delo v največji slogi in edinstvu. To priča zlasti soglasno sprejeta nastopna resolucija:

«Omladina demokratske stranke enodušno pozdravlja veliko idejo jugoslovanstva in nosilca ideje prave demokratije. Kongres konstatira popolno edinstvo in enodušnost omladine. Kategorično demantira zlonamerne vesti o podvojenosti demokratske omladine. Omladina, navdušena po idejah in ciljih stranke, pozdravlja edinstvo in disciplino stranke, smatrajoč, da bo sama tako mogla dospeti do svojega velikega cilja. Glede sodelovanja omladine z demokratsko stranko stoji kongres na stališču tesnega sodelovanja, ker smatra, da edinstvena omladina krepi demokratsko stranko in da se z okrepitvijo demokratske stranke okrepi država.

Kongres zahteva, da se spoštuje osebna svoboda državljanov ter da se politične pravice, garantirane po vidovdanski ustavi, ne gazijo. Radi tega omladina demokratske stranke najenergičneje obsoja teror oblasti, ki se nesramno vrši nad državljani te države, posebno v Južni Srbiji, osobito pa nad člani demokratske stranke in njeno omladino. Omladina zahteva izvedbo redne zakonodaje in integralno izvedbo agrarne reforme v smislu potreb malih posestnikov, obsoja zadnjo sramotno politiko vlade, s katero se država in nacijonalna vprašanja zapostavljajo vladnim osebnim in strankarskim interesom.»

Ob sklepu zborovanja je bilo sklenjeno, da se bo vršil bodoči kongres demokratske omladine v Skoplju.

Politične beležke

MARIBORSKI SLOVENCI!

Vsi na manifestacijski protestni shod, ki ga priredijo skupno vse slovenske politične stranke in kulturne organizacije v Mariboru v nedeljo 23. t. m. ob 11. pri lepem vremenu na Slomškovem trgu pri stolnici, ob slabem vremenu pa v Narodnem domu.

Protestirati hočemo proti protežiranju Nemcev. Zato naj nikdo ne manjka!

Odbor vseh političnih strank in kulturnih organizacij v Mariboru.

•

+ **Reorganizacija katasterske uprave v Sloveniji.** G. finančni delegat dr. *Šavnik* v «Slovencu» brani svoj predlog na redukciji katasterskih uradov. Na ta izvajanja moramo ugotoviti, kar se nas tiče, da gg. geometri sami niso dali nobene inicijative za to debato. Inicijativa je prišla z gospodarske strani. *Soglasno* sprejeta tozadevna resolucija Trgovske in obrtne zbornice dokazuje, da je vsa slovenska gospodarska javnost *solidarna v obsodbi* eksperimenta, za katerega je g. delegat z veliko nobleso prevzel osebno odgovornost. Z zagovorom v «Slovencu» g. delegat sicer ni ovrgel nobenega od naših argumentov, zato pa je dosegel drug uspeh. Njemu je namreč pripisati zaslugo, da čitamo v glasilu SLS sledeči stavek: «In če gre nekaj mlajših, mobilnih moči v druge pokrajine — za vraga, ali Vas je Avstrija vprašala, kam naj vas pošlje?» «Slovenec» je dosedaj vsakogar proglašal za narodnega izdajalca, kdor je hotel misliti, kar g. dr. Šavnik sedaj javno vprašuje. Konečne opazke g. delegata, «da gre z zaničevanjem preko argumentov, ki so jih gospodje (kdo pa?) uveljavili v prvih člankih «Jutra» in «Slov. Naroda», češ saj Beograd ni tako slab, če bi le ljubljanskih štrebarjev ne bilo», pa ne moremo kar na kratko na znanje vzeti. Ni namreč dvoma (če tudi abstrahiramo od slučaja s katasterskimi uradi), da ima naša finančna uprava zlasti pri davčnih referatih na okrajnih glavarstvih napake, ki jih ni kriv obči «prügelknabe» g. «Beograd». Mi bomo odprli tozadevnim pritožbam občinstva nekaj ventila. Opozarjamo že danes na razmere na glavarstvu v Radovljici, kjer vedri in oblači davčno nebo zagrizen pristaš SLS.

+ **Še eno gospodarsko politično društvo v Mariboru.** V soboto, 22. t. m. se bo vršil ob 20. v gostilni Kosovo ustanovni občni zbor Gospodarsko političnega društva za I. in IV. okraj v Mariboru. Namen društva, kojega pravila so potrjena, je pospeševanje gospodarskega in duševnega napredka, širjenje politične naobrazbe in narodne zavesti, obramba gospodarskih in socialnih koristi svojega članstva in okraja. Z ozirom na velik pomen društva so vsi napredni Mariborčani iz teh okrajev vabljeni, da se udeleže ustanovnega občnega zbora v korist dobrobiti Maribora. Pripravljalni odbor.

+ **Nepoboljšljivi.** «Ilindarsko bratstvo» v Sofiji je dalo izdelati film, ki se bo predvajal po vsej Bolgarski v korist makedonskim revolucijonarjem. V filmu se bodo kazala makedonska mesta, vasi, stari samostani, življenje naroda, vsi revolucijonarni komitaški vodje, politiki, bugaraški svečeniki in učitelji. Koncem filma bodo upodobljeni komitaši in njihovo življenje. Film je zamišljen kot manifestacija v spomin 200 letnice vstaje v Makedoniji ter predstavlja karakterističen primer nepoboljšljive bugarske izzivalne politike proti Jugoslaviji.

+ **Kislo grozdje.** Naše SLS zelo glava boli. Tigri so v Beogradu zastonj mijavkali in predli kakor domači mački ter se drgnili krog Pašićevih nog. Ravno v času proračuna, ko je bilo treba pokazati največ zmožnosti so položili svoje umetno zobovje na nočno omarico in prosili za milost. Dosegli niso nič, ob enem pa zaigrali še poslednji ugled. Zdaj pa po «Slovencu» pretakajo solze. In kdo je spet kriv? Pribičević seveda. Oklenili se je Pašićeve brade ravno v hipu, ko se je hotel zanjo obesiti klub SLS. Tako poroča «Slovenec».

+ **«Samouprava» o klerikalnem časopisju.** Glavno glasilo radikalske stranke «Samouprava» ponatiskuje «Slovenčev» članek, v katerem je klerikalno glavno glasilo primerjalo Avstrijo z Jugoslavijo. Nad tem člankom se je pri nas zgražal vsak dostojno misleč človek in čisto naravno je, da so ga zapazili in s primernim komentarjem tudi citirali razni beograjski listi. «Samouprava» komentira ta «Slovenčev» članek z besedami: To ni slučajni lapsus calami, tako piše «Slovenec» iz dneva v dan in redek je slučaj, da nima takih splošnih psovk. In ostali tisk, ki ne računa s širokim svetom, temveč se razširja v velikih količinah med priprostim ljudstvom, kakor «Domoljub», «Straža», «Slovenski Gospodar», je še veliko slabši. Ono, kar se je pred in med vojno pisalo o Srbiji in prilikah v Srbiji, ni mnogo vplivalo na ljudstvo, ker ljudstvo je vedelo, da se to piše pod tujim pritiskom. Ali od ujedinjenja piše celi tisk slov. ljudske stranke mnogo hujše kot je pisal pred vojno najbolj umazan nemški list. In sedaj ljudstvo to drugače razume. Znati je potrebno, da se v Sloveniji vsako nedeljo po vseh cerkvah priporočajo ti listi, njihovo naročanje in čitanje se priporoča v cerkvah kot katoliški verski akt in kdor čita druge liste, tega lasno označujejo kot človeka, ki nima več katoliškega duha. Prišlo bo tako daleč, da bo vsak človek, ki bi imel o Srbih boljše mnenje kot ga dovoljuje «Slovenec», med navadnim kmetskim ljudstvom nemogoč, ali se bo pa moral s takim mnenjem skrivati.» Tako «Samouprava». Dosedaj so bili Srbi in njihova javnost premalo poučeni o razdirajočem delu SLS in niso razumeli vse nevarnosti, ki prihajajo od klerikalizma.

IZ TAJNIŠTVA JDS V LJUBLJANI.

Tekom tega meseca in pa tekom meseca januarja 1924. se vrše v ljubljanski oblasti sledeči sestanki:

22. decembra sestanek somišljenikov in ostalih naprednih grup v Radomljah ob 7. uri zvečer v salonu g. Jermana. Poroča dr. Ivo Potokar.

26. decembra pripravljalni sestanek somišljenikov za ustanovitev k. o. za faro Sv. Krištofa ob 9. uri dopoldne v lovski sobi hotela Henke v Laškem. Poroča načelnik Ribnikar iz Ljubljane.

8. januarja zaupniški sestanek ljubljanskih zaupnikov ob 20. uri v dvorani Kazine v Ljubljani.

19. januarja sestanek v Domžalah pri Slokarju ob 7. uri zvečer. Poroča dr. Ivo Potokar.

20. januarja sestanek v Št. Vidu pri Domžalah pri g. Rusu ob 8. uri popoldne. Poroča dr. Ivo Potokar.

26. januarja sestanek v Dobu pri Domžalah ob 7. uri zvečer pri Matičiču. Poroča dr. Ivo Potokar.

Prosveta

Glej tudi prilogo.

Ljubljanska drama.

Sobota, 22.: «Nju». E.
Nedelja, 23. ob 3.: «2 × 2 = 5». Ljudska predstava. Ob 8.: «Mogočni prstan». Izv.

Ljubljanska opera.

Sobota, 22.: «Notredamski zvonar». A.
Nedelja, 23.: «Tosca». Izv.
Ponedeljek, 24.: Zaprto.

Mariborsko gledališče.

Sobota, 22.- «La Boheme». C.

•

Ljubljanska drama. Druga repriza pravljičnega «Mogočnega prstana». Treba bi bilo pisati zopet kritiko. A čemu? Režija ignorira vse pripombe ali pa nima moči, da bi uveljavila svojo voljo. Predstava je bila dosti slabša od prve reprize; tehnična stran je bila zanikarna, a tudi spomin nekaterih igralcev že popušča. Ekstemporira se, nastajajo pavze itd. Tako gre kvaliteta predstav od stopnje do stopnje navzdol. Isto smo opažali zadnjič pri predstavi «Osme žene» (za abon. B). Za enkrat na to dejstvo opozarjamo upravo. Drugič bomo brezobzirni. Stojimo na stališču, da morajo biti vse reprize na možni višini in da imajo vsi abonmani pravico do enako dovršenih predstav, ne pa da so pred stave tem površnejše, čim večkrat jih vidimo.

Uvod v umevanje umetnosti. Drugo predavanje se vrši v soboto dne 22. decembra ob 6. uri zvečer v zborničnI dvorani univerze (biv. deželni dvorec). Predavatelj dr. Fr. Stele. Tema: Vsebina v umetnosti I. Estetska vsebina arhitekture (Bazilika, romanski slog, gotika, renesanca, barok). Predavanje bodo pojasnjevale skioptične slike. — Vstopnice pri vhodu po 12 Din.

Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi jutri ob 10. uri dopoldne v zborični dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje «O pijančevanju udanem narodu». Predava docent dr. I. Robida.

•

IZ ZVEZE KULTURNIH DRUŠTEV.

Tekom decembra in januarja se vrše še sledeča predavanja:

22. decembra v Zalogu pri Ljubljani «O nebesnih telesih» ob 8. uri zvečer v šoli. Predava dr. Čadež.

23. decembra v Javorniku pri Jesenicah «O socializmu v teoriji in praksi s posebnim ozirom na našo državo» ob 10. uri dopoldne v sokolski telovadnici. Predava Stojan Bajič.

30. decembra na Izlakah pri Zagorju ob Savi «O davkih» ob 2. uri popoldne. Predava Cimerman.

6. januarja v Železnikih nad Škofjo Loko ob 4. uri popoldne v Sokolskem domu «O ustanovitvi naše države». Predava Majcen.

13. januarja v Dobu pri Domžalah «O davkih» ob 8. uri popoldne pri županu Kuharju. Predava Cimerman.

Sokolstvo

Savezni večer, ki ga je priredilo celjsko sokolsko društvo v četrtek zvečer v Narodnem domu, je izborno uspel. Članstvo in drugo Sokolstvu naklonjeno občinstvo je napolnilo prostore do zadnjega kotička. Načelnik kulturnega prosvetnega odseka br. dr. Štempihar je v temeljitem in vzorno zasnovanem predavanju predočil občinstvu razvoj, zgodovino in pomen sokolske misli za vzgojo naroda. Poudarjal je posebno, da jugoslovansko Sokolstvo po 60. letih svojega obstoja stopa šele na prag rednega dela, ki bo temelj Sokolstvu v bodočnosti. Nato je sledila razdelitev diplom ter lepih dosečenih uspehov je razvidno, da članstvo celjskega sokolskega društva v tehničnem oziru razveseljivo napreduje,

Sport

Moravska Slavija v Beogradu. Naknadno k našemu včerajšnjemu poročilu o porazu Moravske Slavije, ki jo je Jugoslavija premagala z 9 : 0, beležimo še to, da je Beograjski sportni klub prejšnji dan porazil Moravsko Slavijo s 6 : 1. Te dve tekmi značita vsekakor krasen uspeh nogometa v naši prestolici.

Putnik III., Ljubljana. — Vse turiste in sportnike opozarjamo na ugodno priliko, da si kupujejo vozne listke za železniške vožnje v tujskoprometni pisarni «Putnik III.» t. j. Tourist-Office, v pritličju Prve Hrvatske štedionice. Vozni listki se dobe tukaj po prav isti ceni, kakor na kolodvorih, a se ni treba drenjati ne dolgo čakati. Jugoslov. zimskosportni savez.

Vremenska poročila in druge zimskosportne vesti, ki bi jih vsled nujnosti ne mogli objaviti pravočasno po časopisih, bodo v Ljubljani izobešene v izlož benem oknu tvrdke Joso Gorec v poslopju Kreditne banke. — JZSS.

I. S. S. K. Maribor nam z ozirom na poročilo, podano na občnem zboru LNP, dne 16. t. m. javlja, da ne obstoji v klubu nikaka kriza in da je vsem svojim obveznostim napram LNP. zadostil že dne 11. t. m. in 14. t. m. — Pooblastila k obč. zboru pa predsednik vsled svoje večdnevne odsotnosti iz Maribora ni mogel sam podpisati, temveč sta isto podpisala tajnik in blagajnik. — Pooblastilo je imelo tedaj polno veljavo.

Nov odbor S. K. Ilirije. Na zadnjem občnem zboru S. K. Ilirije je bil izvoljen nastopni novi odbor: Predsednik Joso Gorec, I. podpredsednik Negovetić, II. podpredsednik Anton Širceli, I. tajnik Jerala, II. tajnik Komar, I. blagajnik Rabič, II. blagajnik Logar, odborniki Baltazar, inž. Bloudek, Betetto, Janez Pogačar, Zorman, dr. Mayer, dr. Majcen, Sever. Kot načelniki posameznih sekcij so bili izvoljeni: nogometna Negovetič, lahkoatletska Vidmajer, tenis prof. Seunig, plavalna Apel, drsalna Vodišek, smučarska Vrančič. V revizijski odbor so bili izvoljeni: Bežek, Učak, Ante Tavčar, v razsodišče pa dr. Demšar, dr. Senekovič, Valašek, dr. Pretnar in dr. Praunseis. Uprava igrišča je sestavljena nastopno: Gorec, inž. Treo, Sbrizaj, Beltram.

Objave

× **Českoslov. obec v Ljubljani.** V nedeli 23. t. m. v 5 hod. odpol. loutkové divadlo. Vánoční pohádka.

× **Desetletnico mature** praznujejo maturantinje in maturanti ljubljanskega učiteljišča iz leta 1913. v smislu dogovora dne 29. decembra 1913. Sestanemo se ob 4. uri popoldne v kmetski sobi hotela «Tivoli» v Ljubljani. Gostje, zlasti tovarišice in tovariši iz prejšnjega in naslednjega letnika bodo dobrodošli.

× **Dramatični odsek Invalidskega doma v Ljubljani** ponovi jutri v nedeljo ob 16. uri v šentpeterski vojašnici igro «Nemški ne znajo», ki so jo igrali že 20. t. m. pred polno dvorano v splošno zadovoljnost.

× **Podružnica U. Ž. Č. Zidani most** priredi v nedeljo dne 23. decembra ob 17. uri v dvorani restavracije Toneje javno predavanje. Predava tov. Benko o idejnih temeljih socialnega problema.

× **Dramatični odsek «Sokola»** v Mostah ponovi v nedeljo dne 23. decembra Brüggovo trodejanko «Usoda» v deloma novi zasedbi, režijo pa vodi ponovno br. Dimitrij, ki igra obenem svojo 50. predstavo. Na Štefanovo dne 26. decembra se uprizori trodejanka «Golgota» — režijo in glavno vlogo ima br. Dimitrij. Začetek točno ob pol 8. uri.

× **Prostovoljno gasilno in reševalno društvo v Ljubljani** priredi dne 26. decembra na Štefanovo svojo običajno Božičnico v «Unionu». Začetek ob 8. uri zvečer. Na sporedu je godba, srečolov, petje, šaljiva pošta in plesa. Sodeluje godba Drav. div. oblasti. Petje oskrbi pevsko društvo Krakovo-Trnovo. Vstopnina 10 Din za osebo; člani v kroju 5 Din. Ker je čisti dobiček namenjen izpopolnitvi gasilskega orodja, pričakujemo mnogoštevilnega odziva s strani meščanstva. Naj ne manjka nihče na dobrodelni prireditvi. Na Štefanovo vsi v Union.

× **Izgubljeni so bili** dne 19. decembra 2 sobna in več malih ključev. Oddajo naj se proti nagradi v glavni carinarnici ali v upravi «Jutra».

Dopisi

KRKA PRI STIČNI. Jutri, v nedeljo, praznuje v krogu svojcev gosp. Ivan Ev. Lobe, nadučitelj v pok. na Kiki pri Stični, 80-letnico svojega rojstva. Kljub visoki življenjski dobi vživa sedaj zdrav in čil še kot lovec svoj zasluženi pokoj na svojem lepem posestvu. Veliko let se je kot učitelj neumorno trudil s šolsko mladino, ki ji je bil dobri voditelj-vzgojitelj, poleg tega je bil še učitelj sadjarstva, vrtnarstva, čebelarstva itd. Napravil si je v velikem trudu krasen sadni vrt, kakršnega se ne najde daleč naokoli. Kakor marsikomu njegovih vrst, tudi njemu ni bila življenska pot vedno s cvetjem posuta in prestati je moral tudi dokaj grenkih ur, vendar ni omagal. V priznanje vživa jubilant splošno spoštovanje dobrih ljudi cele krške fare, zato mu kličemo i mi: «Še na mnoga leta!»

KOMENDA. V nedeljo dne 16. decembra so igrali naši fantje pod vodstvom kaplana Janeza dramo v dveh dejanjih s petjem in plesom zamorcev «Naprednjaka v Afriki». Igri so prisostvovali tudi komenški Sokoli. V odmoru je rediser kaplan Janez, čutil potrebo, da razloži občinstvu vsebino drugega dejanja, kar pa je naredil na tako zanimiv način, da je v svoji sveti jezi prenesel dejanje iz Afrike na komenška tla. Govoril je ljudem sledeče: «Sedaj boste videli živo sliko «Afrikanskega naprednjaka». Afrikanski naprednjaki zatirajo misijonarje. Ravno tako imamo v Evropi naprednjake, svobodomiselne Sokole. Ko bi imel jaz tako moč, kot jo ima ta afrikanski kralj in čarovnik, bi dal ravnotako vse naprednjake privezati in zrezati». Naj zvedo naši ljudje po deželi, kako Kristovi namestniki izpolnjujejo njegove nauke in vzgajajo ljubezen do bližnjega na ta način, kot naš kaplan Janez.

Sodišče

LJUBLJANSKA POROTA.

Ljubljana, 21. decembra.

Premeteni lažitrgovec.

Avditorij današnje dopoldanske porotne obravnave je tvoril predvsem ljubljanski trgovski stan. Pred porotniki se je zagovarjal 27 letni oženjeni krošnjar Anton Kajfež iz Banjaloke pri Kočevju, ki je pričel leta 1921 premišljati, kako bi postal bogat trgovec. Sklenil je, da prične trgovati brez kapitala in da pride zato na goljufiv način do udobnega življenja. Dal si je natiskati dopisnice in pisemski papir z lepo zvenečim nadpisom: «Anton Kajfež, trgovina z južnim sadjem kožami, manufakturo itd., Banjaloka-Kočevje». To je napravil popolnoma preračunjeno, da se je skril za uglednim imenom znanega veletrgovca A. Kajfeža v Kočevju. Mož je računal prav dobro, kajti njegovi posli so se izborno obnesli. Sploh je obtoženec prava mešanica prevejanosti in lahkomišljenosti. Tako je stopil v stik bodisi pismenim, brzojavnim ali telefoničnem potom z raznimi večjimi ljubljanskimi tvrdkami. Blaga in tvrdk ni izbiral. Naročal je vino, usnje, sladkor, čevlje, manufakturno blago, perilo, razglednice, špecerijsko blago itd. Vse blago pa je prevzemal seveda brez povzetja, ker ni imel denarja. Blago je prodajal takoj naprej, navadno brez dobička ali celo pod kupno ceno. Tako je vlekel za nos trgovce cela tri leta in jih ogoljufal skupno približno za 100 tisoč dinarjev. Vseh oškodovanih tvrdk je 21, med njimi «Indus», «Impex», Franc Seunig, Ivan Perdan, «Sladkor d. d.», Tomaž Mencinger, Milko Jeslh, «Triglav» itd.

Anton Kajfež pa ima na vesti še razne druge grehe. O priliki nekega sodnega postopanja tvrdke «Sladkor d. d.» dne 10. marca 1922 je krivo prisegel. Dalje je imel spravljeno doma tudi pištolo, ki je ni prijavil oblasti, vrh tega pa je ob neki priliki še prodal zarubljeno blago.

Obtoženec se je obnašal pri poroti silno predrzno. Zanikal je odločno, da je zagrešil kaj kaznivega. Pravi, da je hotel vse plačati, a je imel pri prodaji smolo. Kljub temu pa porotnikov ni mogel prepričati o svoji nedolžnosti.

Porotniki so namreč potrdili vsa vprašanja glede goljufije, krive prisege in prepovedanega nošenja orožja soglasno, nakar je bil Anton Kajfež obsojen na tri leta težke ječe.

•

Popoldne se je zagovarjal 22 letni medicinec I. K. radi tatvine. Porotniki so vprašanje glede njegove krivde zanikali, nakar je bil obtoženec oproščen.

S tem je bilo končano zadnje letošnje porotno zasedanje v Ljubljani.

Ponarejevalci kolkov aretirani v Bregani

V torek smo poročali, da je bil v gradu Mokrice na Dolenjskem aretiran ponarejevalec kolkov po sto in tisoč dinarjev, Aleksander Hipić iz Novega Sada. Še isto noč sta bila prijeta tudi njegova tovariša Hefter in Herzog. O zanimivem dogodku nam poroča prijatelj našega lista sledeče podrobnosti:

Aleksander Hipić se je ponovno mudil v gradu Mokrice na Dolenjskem, ki je last grofa Economa. Zadnje čase sta prihajala z njim še dva nepoznana človeka: eden se je izdajal za doktorja prava, drugi pa za inženjerja. Vsi trije so govorili, da nameravajo kupiti grad Mokrice. Dne 9. decembra je prišel Hipić v trgovino Slavka Kalina na Bregani in ga prosil, naj gre z njim k posestniku Hafnerju na Brezje, češ da hoče kupiti tudi to posestvo. Ko pa se je Hipić od tamkaj vrnil v Bregano, so ga že čakali orožniki in takoj aretirali.

Čim sta ostala dva neznanca zvedela za usodo svojega tovariša, sta takoj pobegnila iz Mokric. Nihče ni vedel, kam sta krenila. Na Bregani se je hitrokma doznalo, da je cela troperesna detektivska osumljena ponarejevanja kolkov. Okoli devetih zvečer je nekdo od Kalinove hiše opazil, kako sta dva neznanca podobna človeka bežala v temi mimo trgovine Slavka Kalina. Ta je skočil takoj za njima, ju ustavil na stranski cesti, odpeljal v bratovo gostilno in ju izročil potem orožniškemu narednику Šmerkarju. Naslednjega dne je našel trgovec Kalin ravno tam, kjer je pogumno prijel oba sumljiva neznanca, dve škatljici: v eni je bilo 131 falzifikatov po tisoč Din, v drugi pa 89, skupno 220 komadov, katere je izročil orožništvu. Neznana tujca sta bila Hefter in Herzog iz Novega Sada.

Kulturni pregled

Notre-Dame

(K današnji premijeri na ljubljanski operi.*)

Ni moj namen pisati in razlagati glasbo navedenega dela in tako na kakršenkoli način vplivati na občinstvo, temveč napisati hočem nekaj misli bolj v vzpodbudo samostojnega poslušanja, nego radi strokovnega «poduka».

Če primerjamo najprej besedilo opere z romanom duhovitega Francoza V. Hugoja, se nam nehote vrine oni tragično duhoviti izrek Oskar Bies: «Opera je nemogoča smer umetnosti». Kajti, če primerjamo Hugojevega romana neizmerno bogastvo, njegovo strukturo, njegovo stopnjevanje in do najmanjšega izpiljeno detajlno delo — dobimo kakor vedno tudi tu neizpodbiten dokaz, da je nemogoče ugoditi glasbeniku in obenem tudi vkleniti časovno in prostorno enotnost ter pri tem še dejanje neskončnega obsega potisniti v kratko dobo 2 in pol ur.

Kljub temu moramo priznati, da so pisatelji teksta problem omejitve obširnega romana v kratko dobo rešili izvrstno. Vsa tragedija dela leži prav za prav v arhidiakonu. Njegova drama je delo samo, je vse. Tragika fanatika, ki je hotel rešiti življenjski problem brez uganke — žene. Učenjak, ki je dosegel moč, genijalen človek, ki se je po neumornem samoočiščenju povspel do čistosti, on, oblastnik, v askezo prenešen Holofernes podleže malim nožicam in cigansko žarečim očem mlade plesalke. In tedaj se vrže v besni boj; vse njegovo bistvo se upira novim strastem, njegov visoki duh noče podleči banalnosti ljubezni — in tako zapade krčem občutkov, iz katerih je mogoč le en izhod: Uničiti, kar nizkotno ogroža njegovo dušo. Umoriti, kar sovraži in vendar ljubi. Oskar Wilde pravi v svoji baladi: «Vsak ubija, kar ljubi. Bojazljivec s poljubom, junak z mečem». In naposled, ko lepa Esmeralda že kot čarovnica visi na vešalih, razbičan od grozot strasti, kliče svojega boga in mu ona v večno vabljivi lepoti zraste tudi preko smrti in vešal — tedaj se zaduši njegov krik v bobnečem viharju pomladi, prepevajočem večno pesem o ženi. Pogine od roke Quasimoda, surove sile, ki nagonsko sluti, da se godi zlo. Quasimodo, zvonar je silni pohabljenec, bitje, ki pozna le dvoje emocij: pasjo zvestobo in neukrotljivo besnost. Njemu je bila Esmeralda dobra, rad jo je imel in tako jo osveti.

Esmeralda pa je dete po značaju, «obremenjena» z lepoto in vabljivostjo. Radi nje se pobijejo možje, padajo, postajajo zločinci. Ne sluti zakaj. Gori le v ljubezni do Ghoeba, častnika, ki je med vsemi najslabši, toda najpostavnejši. Ostane še Gringoire, izgubljeni študent, ki podleže podzavestni sugestivnosti Esmeralde in pogine.

Glasba podčrtava učinkovito posamezne značaje, ne da bi zabredla v šablonsko slikanje. Koprneči solo oboe v začetku znači ljubezen Esmeralde, Quasimodo je izvrstno označen z motivom: okorni postopi rogov in pozavn, spačen tema, skrivenčen in surov, riše grbca. Phoebus, žari v elegantnem a-duru, ponajveč lahkomiselno pri lesenih pihalih in tudi v ognjeviti, koprneči F-dur kantileni. Gringoire je orisan deloma razgrajajoč, deloma otožen. V sceni z arhidiakonom opisuje trio dveh fagotov in basklarineta v godrnjajočem in vprek grgrajočem tematu njegovo prvo srečanje s cigani in tatovi. Grabežljiva glasba, pogrezanje v klet, kjer stanuje beda in zločin.

Esmeralda ima melodično najsilnejši motiv. Temperament, razmah ciganstva. Povečini des-dur instrumentiran v različno deljena godala, rogove in harfo riše ono cigansko kri, ono naturnost, čar, katerem mora podleči, kdor ima smisla za nezumetnjačen melos in ritem. Po karnevalni glasbi se razveže tema v orgije, vrtoglavnost melodije in donenja.

Globoki, mračni in težki so motivi arhidiakona. Njegov glavni spominja na tihe katedrale, kjer smo kot otroci poslušali resne orglje. Plemeniti, počasi korakajoči in orgeljsko instrumentiran D-dur tema, kateremu sledi kakor simbol njegovega dostojanstva v gregorijanskem slogu pisan cis-mol motiv. Njegova strast pa šibti v pihalih in demonsko ga zasleduje neka španska plesna pesem Esmeralde, ki se bori v svojem ognju proti liturgičnim motivom.

Medigre so zamišljene simfonično, tako zlasti karnevalna glasba s ciganskimi melodijami.

Esmeraldina pot k smrti- opisovanje nebotične višine zadnje scene na stolpu notre-damskem, je delo, komponirano tehnično dovršeno, inspirirano od ljubezni in življenja. **Lovro Matačić.**

* **Zvonar notredamski.** Romantična opera v dveh dejanjih (5. slikah) po romanu Victoriu Hugo. Uglasbil Frane Schmidt 1904.).

KRATKA VSEBINA OPERE.

Prvo dejanje. 1. slika. V Parizu v srednjem veku na trgu Grève. Pustna maškerada. Gardni častnik Phoebus de Chateaupers je rešil ciganko lepo pevko in plesalko Esmeraldo iz rok dveh lopovov in se zaljubil vanjo. Tovariš častnik svari Phoebusa pred cigani in mu pove, da je Esmeralda omožena z Gringoirom, bivšim filozofom in pesnikom. Phoebus pa se za svarilo ne zmeni in se dogovori z Esmeraldo, da prideta na sestanek. Gringoire to sliši in prisega osveto.

Maškare priženejo notredamskega zvonarja Quasimoda, ki je našemljen kot «papež norcev», zvonar se brani in pretepe nadležneže. Notredamski arhidiakon razžene maškare in odvede s seboj zvonarja, ki ga je lahko ranil Phoebus, ker ga je užalil.

Gringoire, bivši dijak arhidiakonov, pove, da ga je Esmeralda rešila smrti in da je z njim le navidezno poročena. Divje je ljubosumen na Phoebusa in sestanek hoče preprečiti. A tudi arhidiakon ljubi ciganko, a sovraži jo, češ, da ga je grešno očarala.

2. slika: V sobici starke Falourdelove. Gringoire se skrije poleg sobice in čaka. Prideta Phoebus in Esmeralda; razkrivata si ljubezen. Esmeralda je ugrabljena sirota in Phoebus ji je edini prijatelj. Tedaj plane Gringoire in zabode Phoebusa. Nato skoči skozi okno v reko, kjer utone. Starka kriči, in straža odvede Esmeraldo kot sokrivko umora.

Drugo dejanje. 1. slika. V podzemni ječi spi na smrt obsojena Esmeralda. Arhidiakon, ves strasten, se obtožuje lastne grešnosti in obsoja čarovnico. Veseli se, da bo z njeno smrtjo rešen peklenskega čara. Spovedati jo hoče, a ona se nima ničesar kesati, ker je povsem nedolžna. Ko ji arhidiakon pove, da Phoebus ni mrtev, ga Esmeralda prosi, naj obišče ranjenca: Phoebus bo potrdil, da je morilec Gringoire, a da je ona brez krivde. Potem bo ona rešena smrti. A arhidiakon iz ljubosumnosti tega noče storiti, ker želi, naj Esmeralda umre, samo da bo njegova duša zopet mirna.

2. slika. Pred cerkvijo Notre Dame stoji Esmeralda kot spokornica. V cerkvi opravlja arhidiakon pogrebni obred: takoj bodo odvedli ciganko-čarovnico-morilko na morišče. Ko hočeta rablja svojo žrtev zgrabiti, ju Quasimodo pobije in odvede Esmeraldo na stolp. Tam je rešena, ker cerkev je azil, ki ga biriči ne smejo prestopiti. Ljudstvo se raduje in slavi rešitelja zvonarja.

3. slika Na ploščadi med obema stolpoma cerkve Notre Dame je Esmeralda na varnem. Toda arhidiakon je izposloval pri kralju preklic cerkvenega azila in dovoljenje, da smejo vojaki in biriči čarovnico odvesti. Zaman se upira Quasimodo. Esmeraldo odvedejo na morišče in isto ljudstvo se raduje znova. Arhidiakon triumfira, da se je rešil skušnjavke, a hkratu je sredi molitve ves strasten za krasotico. Zvonar ga trešči s stolpa in odide zvonit.

Arhidiakona poje in igra g. Cvejić, Quasimoda g. Zathey, častnika Phoebusa gospod Kovač, pesnika Gringoira gospod Sowilski, Esmeraldo gdč. Thalerjeva in staro Falourdelko ga. Smolenska.

Skladatelj Fr. Shmidt, bivši cellist dunajske dvorne opere in zdaj profesor za klavir na dunajski glasbeni akademiji, je zastopnik moderne nemške glasbe ter je napisal nekaj simfoničnih skladb in oper. Med temi je «Zvonar notredamski» dosegel na dunajski dvorni operi največji uspeh.

Stota predstava Šentjakobčanov

Gospodarskega naprednega društva za šentjakobski okraj.

Povodom svoje 15-letnice je Šentjakobsko društvo v Ljubljani priredilo tudi slavnostno gledališko predstavo. Stoto! Dne 9. julija 1921. se je vršila otvoritvena, dne 18. decembra že stota predstava. «Vzgledni trudoljubivosti, železni energiji in globokemu pojmovanju kulturne naloge se je posrečilo privabiti v naš krog častno število marljivih, sposobnih in ambicioznih igralcev in igralk izključno iz vrst javnih in zasebnih nameščencev, na katerih itak sloni skoraj vse kulturno delovanje v Sloveniji. Iz čistega idealizma in vrele ljubezni do dramske umetnosti so posvečali ti tihi narodni delavci svoj itak skromno odmerjeni svobodni čas često pozno v noč kulturnemu udejstvovanju...» Tako je označil predsednik gledališkega odseka, g. R. Binter požrtvovalno stremljenje hrabrih svojih sodelavcev per aspera ad astra. Videli smo otvoritveno predstavo s Strindbergovim «Pelikanom» in zdaj stoto z Donadinijevim «Breznom» ter se v duhu klanjali mladeniškemu poletu, podjetni odvažnosti in globoki resnobi takrat in zdaj. Da, volja, vztrajnost in idealizem premagajo vse težkoče, in v torek smo gledali cvet in sad mlade volje.

Najbolj zrelih igralk in igralcev zahteva Donadinijeva drama iz zagrebškega dekadentnega družabnega milјeja; celo na odru Narodnega gledališča nismo videli vzorne predstave tega začetniškega dela velenadarjenega hrvatskega dramatika, učenca Przibyszewskega in Strindberga. Šentjakobski oder pa je podajal vse te mučne, odvratne, ozračje, v katerem poganjajo strupene glive Paskijevičevske, tako izvrstno označujoče prizore z žarom in poglobitvijo, ki sta imponirala. Ako vztrajajo vsi ti diletantje idealisti, ne dvomimo, da se razvije med njimi marsikak reaničen igralec.

V prvi vrsti gre polno priznanje g. Mušiču, ki je podal Šubica dosledno in plastično, razpolaga z veleugodnimi zunanjimi sredstvi in lepim organom ter je bil ves večer junak igre. Prav vrli sta bili gdč. Hamova (Pavla) in gdč. Petričeva (Nina), takisto g. Karus (Petrič), dalje g. Blažič (Müller), gosp. Borštnik (pisatelj) ter vsi ostali. Niti eden ni kvaril skrajno ugodnega celotnega vtiska. Ako kje in kdaj, so bili tu na mestu šopki in venci, ki smo jih podajali, žal, le v duhu, a tem bolj hvaležni marljivim igralkam in igralcem.

Kajpada je tesni oder neznosna ovira za razmah igri in za pravi dojem. Zato treba tudi potrpeti z enoličnostjo višnjevih zastorjev, ki nadomeščajo realistične dekoracije. Ko dobi društvo dovolj široko in dolg oder, ki bo odmaknjen primerno od gledalcev, se izgubi tudi neugodni vtisk drastične mimike in otipljive šminke. Stota predstava je bila nad vse častna, tako da gojimo le eno željo: naj goji ta vzorni diletantski oder vedri in tragični repertoar tudi v bodoče z dosedanjo vnemo in uspešnostjo!

Vinko Vodopivec: mešani in moški zbori. Marljivi goriški skladatelj Vinko Vodopivec je pred kratkim izdal v samozaložbi 10 moških in mešanih zborov za lahkotno petje. Skladbe so preproste in namenjene za ljudsko zabavo in družabne večere. Melodije se naslanjajo povečini na ljudske motive. Primitivnim pevskim zborom bodo dobrodošle. Seveda bi naš dobri Vodopivec lahko napisal tudi kaj boljšega, toda to bo gotovo storil takrat, kadar bo imel pred očmi tehnično izpopolnjene zbore, na kar to pot očividno ni mislil.

Boccaccijev «Dekameron» v srbohrvaščini. Zagrebška «Narodna knjižnica» se je odločila izdati Boccaccijev «Dekameron», klasično delo italijanske renesanse, v celotni knjigi in sicer v treh preslodkih. Knjiga bo popolna, kritična izdaja ter umetniško opremljena. Prevod je oskrbel g. Jakče Sedmak, ki je napisal tudi obširen pregovor o renesansi, Boccacciju in «Dekameronu». Celotno izdajo bo krasilo nad 70 izbornih bakrorezov iz 17. stoletja. Tako bo tudi nam Slovencem dostopen Boccaccio v srbohrvatskem prevodu. Upamo, da bo marsikdo segel po njem. Cena za celokupno izdajo je določena na 75 Din. Naroča se pri «Narodni knjižnici», Zagreb, Vojnička ulica 13.

Iz življenja in sveta

Zagrebška senzacija

Kdo je Marijan Daubach?

Četrtkova razprava o procesu Paskijević-Thierry je bila dolgočasna in se je vlekla kakor morska kača. Prinesla ni nobenega bistvenega pojasnila. Senat se je najprej dolgo časa bavil s suknjami, ki so se našle na mestu zločina. Do sedaj se namreč ne zna, ali sta se našli na Prekrižju dve suknji ali samo ena. S to malenkostno zadevo se je ukvarjal senat v senzacijonalnem procesu ure in ure, kakor da tiči bistvo Paskijevićevega umora — v suknjah.

Ko je Paskijević potrdil svojo prvotno navedbo, da sta se s Thierryjem zavezala molčati o zločinu, je prišel na vrsto priča Albert Platzer, šef kriminalnega oddelka pri policijskem ravnateljstvu v Zagrebu. Izjavil je, da si je ogledal mesto zločina kmalu potem, ko sta se odkrili mrtvi trupli obeh umorjencev. Šel je tja v spremstvu Kanajetove žene. Oba umorjenca je natančno preiskal in ni odkril na njiju nobenih sledov o odporu pred umorom. Roke in nohti so bili pri obeh nepoškodovani in neokrvavljeni.

Ko je Platzer zasliševal Paskijevića na policiji, je Paskijević dejal o Jeličiću: «Mislil sem, da bo on mene, pa sem jaz njega!»

Nato se prečita Paskijevićeva izpoved, v kateri trdi obtoženec, da je dobil ideje za različna priznanja na policiji. Platzer izjavi, da je Paskijević izpovedoval po lastni volji in da je izpremenil svoje navedbe šestkrat. Govoril je o zločinu kakor da mu je samo pričeval, in ne kakor da ga je sam izvršil.

Paskijević se je obnašal normalno in ni nikoli jokal. Priča mu je razlagal različne svoje kombinacije in mogoče je, da se jih je Paskijević pozneje pri svojih lažeh poslužil. Vendar trdi Platzer, da je vodil preiskavo od svoje strani povsem stvarno.

Začne se prerešetavati oseba Marijana Daubacha. Ta mož se je mnogo družil s Paskijevićem in je dne 11. maja dobil v Zagrebu vizum za odhod v Ameriko. Kmalu nato je tudi odpotoval. Senat se za osebo Marijana Daubacha zelo zanima, ker domneva, da bi utegnil ta človek biti v zvezi z zločinom. Značilno pa je, da se opaža tendenca, kakor da bi se Daubach moral obremeniti na račun Paskijevića, kateremu bi se očividno rado olajšalo položaj.

Paskijević je še vedno uganka, kateri senat ni prišel do dna. Če se bo razprava še nadalje kretala v tem pravcu, je ne bo konec in ji tudi nihče ne bo prišel do jedra. Značilno za sedanje natezanje je razpravljanje o suknjah in pa o tem, ali je Paskijević nosil klobuk ali kapo. Niti suknje, niti kapa, niti klobuk niso prinesli v proces nobenega novega momenta, ki bi mogel tvoriti izhodišče za nadaljne stvarne kombinacije.

Proces se nadaljuje do nedelje dnevno.

Prvič ob mikroskopu

Interesanten dogodek, od tistega dne naprej za vse prirodo velepomemben, se je leta 1667. dogodil v Londonu. Poleti je bilo, jasnega svetlega popoldneva. Robert Hook je pravkar dogradil, sicer enostaven in okoren, pa vendar poraben mikroskop. Bil je to aparat za povečanje drobnih svari — drobnogled, da tako po naše povemo njegovo učeno ime mikroskop, do takrat še neznano. Učeni Anglež, gnan od znatiželja, razvrsti po mizi kamenčke, zrnca mivke, stebelca mahu in lišajev, muhe, pajke, hrošče, dene pod mikroskop in gleda . . ., zdaj to, zdaj to. Čudežna slika! Steklena krogla mu meče snope solnca na te predmete, njih slike, orjaško povečane, pa Hooke prerisuje za znamenito svojo «Mikrografijo». Ob znanstvenem aparatu sedi, kot otrok ob igrači. Odreže še košček zamaška-plutovine, te skorje španskih hrastov, v prosojno tenek listič. In vidi v povečavi, da rjava plutovina le ni skoz in skoz enako olesenela masa, marveč da je zgrajena iz ozkih predalčkov, ležečih drug ob drugem, kakor v čebelnem satovju šesterokotniki. Radi te podobnosti in njih oblike je Hooke tiste prazne prostorčke v plutovini krstil z latinskim imenom «cellula», po naše pa: kamrica, stanica, celica.

Od davna že žive na našem planetu ljudje. Vsem tem milijonom pokolenj ni bilo dano, videti celice. Šele Robert Hooke je, ne da bi vedel, kaj najde z mikroskopom, prvi zazrl to tajnost žive prirode — njen celični sistem; niti slutil pa ni, kaj je s celulo odkril človeštvu. Po njegovi smrti so se kaj malo brigali za veliko odkritje. Dočim so Kolumbovi ekspediciji v deželo dolarjev takoj sledili transporti sužnjev in kepe žlahtnih rud v Španijo, je svet na celico pozabil. Skoro 200 let je morala čakati novega raziskovalca. Tudi Hook bi bil upravičen do besed zvezdoslovca Kepplerja: «Čemu se jeziti, če ljudje o mojih odkritjih ne marajo nič vedeti! Če je dobrotni Bog 6000 let čakal človeka, ki zatre, kar je On ustvaril, tudi jaz lahko čakam 200 let na tega, ki bo razumel, kar sem jaz videl!»

Šele leta 1838. je rastlinoslovec Schleiden ugotovil, da so «cellulae» graditeljice in gradbeni materijal vseh rastlin, zidarji in zidna opeka obenem. In leto pozneje je anatom Schwann dognal, da so živali in človek zgrajeni iz celic, tedaj prav tako kot rastline. Vsak človek je iz celic, življenje njegovo je življenje vseh njegovih celic. V prvem hipu svojega bitja je ves človek zbran v eni celici, telo in duša, je človek enostaničar. V dorasli dobi pa je naš organizem organizacija kakih 8 bilijonov celic, ne računajoč pri tem milijarde celic njegove krvi.

Ženske sposobnosti

Tajni svetnik Albert Noll je izdal knjigo «Izbor poklicev» in piše posebej o ženskih sposobnostih. Ne smemo pozabiti pravi, da so poklici, za katere ima ženska večje sposobnosti kakor moški. Opozarjam na poklice, ki jih izvršujejo ženske od nekdaj, poklic odgojiteljic majhnih otrok, učiteljic, otroških vrtnaric, družabnic, domačih poslov in gospodinj. Te posle premalo spoštujemo. Uradnice po veleobratih, sanatorijih, hotelih, privatnih hišah in drugod so docela na svojih mestih. So pa poklici, v katerih je ženska boljši nego moški: krojaštvo, nakitničarstvo, gojenje cvetlic in umetno cvetličarstvo so važni ženski poklici. Tudi po gotovih pisarnah so ženske boljše sile nego moški. Eden največjih knjigotržcev dolgo ni maral ženskih sil; a priznal mi je, da ima red v svoji pisarni in trgovini šele od takrat, ko je na moj nasvet nastavil ženske. Seveda je treba za urejanje pameti; zakaj za urejanje se ne more smatrati počenjanja nekaterih gospodinj, ki mislijo, da pospravljajo moževo pisalno mizo, ako mu urejene papirje pospravijo po formatu . . . So pa ženske, ki v bivših moških poklicih več store nego možje, n. pr. steno-

Moj pogovor z Radićem

Pot me je zanesla v London in po stari dobri ali slabi kranjski navadi, ki jo obsojam tudi jaz, a se kljub temu po nji ravnam, nisem krenil v prvi najlepši hotel, ampak sem zavil v priprosto gostilno londonskega predmestja, da se nekoliko okrepčam od dolgotrajne vožnje. Bil je že večer in gostilna se je počasi polnila: prihajali so manjši uradniki, delavci, mornarji, priprosti meščani, menda obrtniki in rokodelci, postreščki in razni drugi drobni ljudje, ki jih ima v sebi londonsko velikomestno življenje. V splošnem me je cela gostilna spominjala na «Fajmoštra» v Ljubljani, samo da so bile sobe nekoliko večje: kadilo se je ravnotako, samo da so Angleži po večini kadili svoje pipe, in opazil sem tudi, da pijo nekako bolj zmerno, kar je pri sedanji draginji opaziti tudi pri nas. Ker je bilo ravno pred volitvami, je bilo naravno, da so se pri mizah razvnele debate, pri katerih se je večkrat čulo ime tega ali onega slavnega politika. Tako je šumela po prostorih tista londonska angleščina, ki se ji človek le polagoma privadi. Cene jedilom in pijači so bile razmeroma zelo nizke, zato sem si naročil malo večerjo in sem posedel v svojem kotu dalje časa, nego sem bil nameraval, kajti misliti je bilo treba še na prenočišče.

V tujini se človek nehote spomni domovine in tako so moje misli odletele čez kanal nazaj preko Francije in Nemčije v Jugoslavijo. Videl sem, da ima vsaka država svoje težave, ministre in politike, boje in volitve in da po vseh težkih časih svetovne vojne vsakdo misli le nase.

Ko sem vse tako premišljal, so se vrata počasi odprla in v sobo je vstopil človek drobne postave, dveh ostrih bodečih oči, obraz obraščen z malo rujavo brado, izpod globoko potisnjenega klobuka pa je štrlel špičast nos. V Londonu je zdaj precej hladno, zato je imel ovratnik visoko zagrnjen okrog ušes, tako da je imel ves obraz nekaj lisjaškega. Vstopil je skoraj boječe in negotovo, ogledal se malo po zakajeni sobi — iskal je menda, kam bi sedel — potem pa prišel naravnost k moji mizi, kjer je bilo še nekaj prostora.

Tedaj sem ga spoznal.

Bil je Stipica Radić. Odkar sem ga zadnjič videl, se ni nič izpremenil, zdelo se mi je le, da je malo shujšal.

«Dovolite,» je rekel po angleško in položil na mizo veliko torbico, polno časopisja in raznih papirjev.

«Prosim.»

Predstavil se mi je. Tudi jaz sem zamrmral svoje ime.

«Kako, prosim?» je vprašal.

«Oprostite,» sem rekel, «da vam prikrijem svoje ime, ker sem važna politična osebnost.»

«Ah, kakor nalašč,» je rekel Stipica, «jaz ravno iščem same važne politične osebnosti brez imen.»

«Me veseli,» sem rekel, «a, da se prav razumeva, vam moram povedati sledeče: kakor veste so pred nami volitve in hočem tako nepoznan spoznati mnenje širokih vrst»

«To je važno,» je rekel Stipa, «a moje ime pač poznate?»

«Čul sem nekaj,» sem odgovoril, «vi ste oni Hrvat iz tiste nove države tam na Balkanu, ki je nastala iz Srbije.»

«Pardon, gospod,» mi je segel v besedo, «vidi se, da ste Anglež, zato ne poznate naših razmer. Naša zgodovina vam je skoraj popolnoma neznana, žalibog, zato nas tako slabo razumete. Mi smo se sami osvobodili.»

«Yes,» sem rekel, «zdaj se spominjam, v Zagrebu ste proklamirali skupno državo.»

«Zopet napaka, gospod, vi Angleži res ne poznate ne naše zgodovine, ne geografije. To je bilo Narodno veće . . .»

«Saj tako mislim: tudi vi ste bili zraven . . .»

«To je: bil sem, ampak to je bilo nasilje.»

«A tako, oprostite, saj veste, da imamo malo časa zanimati se za vaše zadeve. Takrat smo mimogrede nekaj čitali. Kdo naj pozna vas Balkance.»

«Ne, gospod, ne Balkance, to so Srbi, mi nismo Balkanci.»

«Ah, da, že zopet geografija! Ampak nekje sem čital, da ste en narod.»

«Vidite,» se je razvnel Stipica, «to je najbolj žalostno, da so tudi ugledne politične osebnosti tako slabo podučene o nas.»

«Pa ste vsaj v eni državi . . .»

«Ne, ne, gospod, zopet napačno, te države ni.»

«Kako ne, vi ste vendar — če se ne motim, narodni poslanec.»

«Ne, ne, zopet napaka; jaz sem predsednik hrvatske mirotvorne itd. republike . . .»

«Kako mirotvorne, če delate v svoji državi nemir . . .»

«Saj ravno zato sem prišel v London, da informiram vas o naših razmerah.»

«Da, čital sem o tem . . .»

«Zato iščem predvsem uglednih političnih oseb, da se z njimi razgovarjam in pišem domov o svojih posvetovanjih. Glejte naše novine . . .» In začel je vleči iz torbice razne papirje . . .

«Dobro, dobro,» sem rekel, «jaz sem vam na razpolago, samo pod pogojem, da ne priobčite imena.»

«Ime je postranska stvar,» se je požuril Stipa, «glavna stvar je, da ste — kakor mi pravimo — ugledna politična ličnost. Naš narod je dober in verjame vse. Zato sploh ne navajam imen, da koga ne kompromitiram. Ker mi nočete povedati svojega imena, je to tem bolj dokaz, da ste visoka politična ličnost.»

«Yes. Torej! Kaj želite?»

«Da mi poveste, ali soglašate z manoj.»

«Kakor vidite» — sem rekel — «premalo poznam vaše razmere, da bi mogel presoditi. A zdi se mi, da — kot Anglež — soglašam, kajti čim slabši ste vi, tem bolje za nas. Saj veste, da imamo tudi mi na Balkanu svojo politiko.»

«Dobro, dobro,» je rekel Stipica, «samo da soglašate in da jaz za «Svobodni Dom» lahko napišem pismo, da sem govoril z odlično politično osebnostjo, ki soglaša z menoj.

«Jas,» sem pritrdil, «a kaj bi vi sodili o Angležu, ki bi prišel k vam v mirotvorno republiko in delal proti Angliji?»

grafke. Toda redke so. Med mnogimi stenografkami je le malo res sposobnih, ki lahko tekmujejo z moškimi. Tudi v poklicih, ki zahtevajo telesno moč, so ženske izvrstne, n. pr. bolničarke in vrtnarice. Pri tem znajo ženske svoje sile izborno izkoristiti, ne da bi se utrudile. Bolničarka zna posteljo bolniku spretneje postlati, nego še tako močan moški.

Tako Noll. Toda v hvalo žensk bi se dalo navesti še marsikaj. Da more slabotna žena, ki je noseča, opravljati vendarle poklic, žene in matere, bi moral vsak misleč mož občudovati. Zakaj mož bi tega niti približno ne zmagoval. Da so žene, ki so obenem uradnice, gospodinje, soproge in še v javnosti delavne, to vidimo, a ne priznavamo. So igralke in pevke, ki so hkratu matere in gospodinje, a taksiramo jih enako kot one, ki žive le sebi in svoji umetnosti ter jih strežejo drugi. Itd. Že Schiller je slavil ženske, a zaman, ker predsodkov je v nekaterih omejenih moških možganih še dandanes preveč proti ženstvu.

× **Iz zgodovine dežnika.** Dežnik je že stara prikazen v zgodovini človeštva. Znan je bil že mnogo stoletij pred Kristovim rojstvom. Že stare civilizacije v Aziji so poznale dežnik in so se ga posluževale. V stari Babiloniji in v Egiptu je dežnik služil samo kraljem in velikim duhovnom pri sprehodih in pri svečanih ceremonijah. Služabniki so jim držali dežnik nad glavo. Dežnik je bil tedaj znamenje dostojanstva in predmet privilegiranih stanov. Pravi dežnik in solnčnik, kakršnega imamo dandanes, pa datira iz l. 1640. Napravili so ga v Italiji. Bil je nenavadno širok, da se je pod njim lahko skrila cela družina. Kdor je v tistih časih imel dežnik, so ga smatrali za kapitalista, kajti dežniki so bili dragi in redki. Dežnik je v tistih časih prehajal od očeta na sina. Oče je zapustil dežnik testamentarično, za kar so veljale posebne določbe. Kdor je podedoval dežnik, je bil srečen kot n. pr. danes oni, ki podeduje vrednostne papirje ali hišo.

× **Luč in voda.** Na podlagi v Sredozemskem morju izvedenih fotografičnih poskusov so dognali, da prodre solnčna svetloba v morje v globočino 200 m. Celo v globočini 485 m so pri posebno čisti vodi dokazali sledove svetlobe. V severnejših vodah je solnčna svetloba že pri 50 m tako oslabljena, da jo z ozirom na njeno oslabelost lahko primerjamo le z lunino svetlobo. nasprotno pa v Indijskem oceanu in Karibijskem morju v isti globočini vidno razločujemo korale in drugo. V severnih morjih solnčna svetloba v globini 100 m odseva le kot zelo slab blesk, v globini 200 m pa vlada popolna večna tema.

× **Kako star je osel?** Prometheus nam pripoveduje, da so osla veliko prej udomačili kot pa konja, ki vsekakor ni bil do 2000 let pr. K. poznan kot domača žival. Na neki staroegipčanski škriljasti plošči, ki je baje nastala 3000 let pr. Kr., je poleg goveda in ovce upodobljen tudi osel, ki so ga potemtakem uporabljali celih tisoč let pred konjem kot domačo žival. Iz podobe se razločno vidi, da je udomačen egipčanski osel, ki je gotovo iz Egipta prišel v zapadno Azijo, le malo izpremenjen potomec divjega nubijskega osla, nasprotno pa dobimo divjega osla od afriške Somalske obale le redko zastopanega v rasi našega domačega osla.

× **Populacija na Češkem.** Od leta 1919. dalje izkazuje češkoslovaška statistika vsako leto večji prirastek prebivalstva. L. 1919. se je rodilo 301.498 živih otrok; istega leta je umrlo 248.238 ljudi. Prirastlo je torej 53.260 ljudi. L. 1920. se je rodilo 360.218, umrlo pa 256.665 ljudi. Prirastek 103.553. L. 1921. se je rodilo 396.436, umrlo 241.814 ljudi; prirastek znaša torej 151.622 ljudi. L. 1922. se je rodilo 386.605 in umrlo 242.612 ljudi. Prirastek 143.993 ljudi. Populacija je torej zelo zadovoljiva, če pomislimo, da v mnogih evropskih državah več ljudi umira, nego se jih rodi.

Socijalna politika

Seja okrožnega urada za zavarovanje delavcev

Dne 19. decembra se je nadaljevala dne 6. decembra prekinjena seja ravnateljstva. — Tudi na tej seji se ni izčrpal ves dnevni red, kar bo morda upravo prisililo k ukrepom, ki bodo obravnavanje tekočih stvari postavili na globnejša tla in v živahnejši tempo. Soc. zavod mora biti v svojem udejstvovanju vedno v tekočem.

Glavna točka dnevnega reda, ki se je izčrpala, je bila prevedba uradništva, na sistemizirana mesta. V glavnem, z malenkostnimi izjemami, je bil sprejet predlog posebne komisije, ki vsebuje načelo, da naj se pri (vsled sistemizacije službenih mest) skrčeni potrebi uradništva vpošteva za prevedbo predvsem zmožno poklicno uradništvo, izmed ostalih pa oni, ki se že dalj časa udejstvujejo izven svojega pravega poklica in jim je torej povratek v neuradniško eksistenco onemogočen. S tem sklepom je bilo zadoščeno socialni potrebi, da se v uradih predvsem namešča kvalificirano uradništvo, ki že itak tiči v težki krizi nezaposlenosti. Po tem sklepu je za Ljubljanski okrožni urad predvideno okoli 80 stalnih definitivnih mest, ostala potreba se krije z nestalnim osobjem, dokler se delo ne ustali in se ne pokaže prava dejanska potreba uradništva.

Izmed ostalih sklepov je važen sklep o znižanju prispevkov, in sicer od 6 na 5 odst. V koliko je ta sklep stvarno utemeljen, je težko reči, dokler niso znani prvi zanesljivi podatki statistike in letnega računskega zaključka. Imamo pa vtis, da bi se pri treznem gospodarstvu moglo izhajati tudi z nižjim odstotkom; brezdvomno pa takrat, če bi se vse raztrgane panoge zavarovanja organično zlile v en enoten riziko. Mislimo, da že čez 30-letna praksa sili k temu premišljevanju. Z n a t n a razbremenitev našega gospodarstva je samo pod tem pogojem mogoča.

Prepričani smo, da bo osrednji urad v Zagrebu razumel in cenil intencije stedenja ljubljanskega okrožnega urada in storjene sklepe odobril brez dolgega kolebanja.

Tuberkuloza in poklici

Tuberkuloza je bolezen, ki se razvija in dozoreva počasi. Navadno se podeduje od prednikov, redkejši so slučaji, ko se je človek naleze sam. Vsaj v splošnem velja pravilo, da se jetika loti samo takih organizmov, ki so zanjo primerno disponirani.

Zelo važno je torej, da se ljudje tuberkuloze čuvajo. Zaščitna sredstva pred jetiko so različna. Predvsem prihaja v poštev redno in zmerno življenje. Pomembno je zato tudi, kakšen poklic si izberejo ljudje, ki so podvrženi jetiki.

Narodi na visoki stopnji civilizacije imajo cele biblioteke knjig, ki ljudem odsvetujejo kvarne praktične poklice. So poklici, ki naravnost stopnjujejo jetično infekcijo. Če gledamo na jetiko s stališča, da moramo neprenehoma menjavati temperaturo, sedeti v neprezračenih in prašnih sobah ter v takih nezdravih prostorih čestokrat opravljati naporna dela z mišicami, bi bilo sploh težko, odločiti se za kakršenkoli poklic. Vendar lahko storimo mnogo za obrambo ljudi pred jetiko s tem, da že otroka vzgajamo tako, da se v poznejšem življenju ne izpostavljajo naravnost zlim vplivom tuberkuloze. Vzemimo n. pr. poklic vrtnarstva. Mnogi mislijo, da ta poklic jetičnikom posebno dobro prija. Pri tem računajo samo z življenjem vrtnarja pod milim nebom in na svežem zraku, pozabljajo pa, da ima vrtnarstvo poleg dobrih tudi slabe strani. Vrtnarski poklic zahteva precejšnjo odpornost organizma. Vrtnar mora vstajati zgodaj in mora delati zunaj ne glede na vremenske izpremembe. Pogostoma mora delati skljućen, kar prav gotovo slabo vpliva na pljuča. Za jetičnike in ljudi s tuberkulozno dispozicijo torej vrtnarstvo ni prikladen poklic. Prav tako ni dobro, da se sušičavi ljudje posvečajo mlinarstvu, klesarstvu in ščetarstvu. Tudi ključavničarstvo, kovaštvo in rudarstvo so poklici, ki jih ne velja priporočati jetičnim ljudem. Nekoliko lažji je natakarski posel, toda tudi tu je za slabotne ljudi neugodno, ker žive neprestano v slabem zraku, dimu in zaprtih prostorih. Poleg tega so natakarji jako podvrženi skušnjavi alkoholizma. Tuberkulozen natakar je prava nesreča za svojo okolico. Sploh bi se morali jetičniki odvračati od poklicev, ki imajo zvezo z živili.

Težko je svetovati, kakšnih poklicov naj se lotijo ljudje s slabo razvitimi pljuči. To je tem bolj težavno, ker se mnogo ljudi že v otroških letih odloči za ta ali oni poklic, ne glede na telesno konstitucijo, ki je mnogokrat šibka. Vobče velja pravilo, da so ozkoprsni ljudje prikladni samo za poklice, ki ne zahtevajo od njih telesnih naporov. Pisarne so za tuberkulozne ljudi prav malo priporočljive, ker je treba tam delati sklonjen za mizo. Izbiranje poklica je torej strogo individualna zadeva. Želeti je zato, da ljudje pri važni in mnogokrat usodni izbiri upoštevajo načelo higijene in zdravstva, ki je obenem prvi pogoj za ugoden razvoj in napredek človečanske družbe.

Dedične bolezni

Dr. H. C. piše v «Blatt der Hausfrau»:

Koze, kuga in kolera, nekdanji davitelji človeštva, so premagani pojmi preteklih časov, difterija je izgubila svojo strahoto, röntgenski žarki nam odpirajo pogled v notranjost teles in narkoza in asepsa dovoljujeta največje operacije. Vzlic temu ostaja še cela armada bolezni, ki jih zdravniška veda, stoječa jedva na spodnji prečki lestve spoznanja, mora še vedno pobijati in trebiti. Med temi je največ podedovanih bolezni. Po genijalnem razkritju brnskega opata Mendala je postalo možno, poznati zakone, po katerih se nagnjenje k izvestnim boleznim podeduje, in zdravnik lahko danes s precejšnjo gotovostjo pove, katere bolezni prehajajo na potomce.

Najvažnejše izmed teh bolezni so:

1.) Krvavenje, pri katerem nastopa pri najmanjši poškodbi ali rani, n. pr. z iglo, ako se izdre zob itd. tako močna krvavitev, da jo je možno le težko ali pa je sploh ni možno ustaviti. Potem umre človek na izkrvavljenju. Zanimivo je, da imajo to bolezen samo moški, dočim jo navidezno zdravi ženski člani take obitelji prenašajo na svoje potomce.

2.) Razne očesne bolezni, kakor slepota za barve, ki je med moškimi bolj razširjena in se prenaša na potomce, mrena (cink), kalna leča in kratkovidnost.

3.) Množica duševnih bolezni, padavica in zločinski nagoni.

4.) Nepravilnost v izločanju snovi, črevesne bolezni, revma, sladkorna bolezen in debelušnost.

5.) Arterioskleroza, razširjenje ven in pohabljenja. Da bi se podedovale otekline, rak itd., v novejši dobi zanikajo.

Vse te bolezni je mogoče pobijati le, ako se taki bolniki ne može in ne ženijo. Nevarni so navadno tudi zakoni med sorodniki.

Seveda se zakon ne more ozirati le na take pomisleke. Toda vsakdo naj se zaveda odgovornosti napram svojim potomcem in vsakdo naj se vpraša z Zarathustro: «Ali si tak človek, ki smeš želeti otroka?»

Zavarovanje hišnih poslov v Češkoslovaški. Češkoslovaška vlada je parlamentu predložila novelo k zakonu o bolniškem zavarovanju, po kateri so v krog zavarovancev pritegnjeni tudi hišni posli. Glede tega zavarovanja je vladala dosedaj nejasnost, ker splošni zakon o bolniškem zavarovanju v tej točki ni bil izrazit. Upravno sodišče je v nekem konkretnem slučaju izreklo, da de lege tako osobje ni podvrženo zavarovanju. Položaj, ki je nastal po tej razsodbi, je bilo treba sedaj zakonitim potom izpremeniti in tudi hišne posle enotno obvezno zavarovati. Po našem zakonu je obveznost zavarovanja teh oseb podana, le škoda, da je organizacija zavarovanja in ureditev zdravniške pomoči nesrečna, da to zavarovanje pri nas dela upravičeno hudo kri.

Gospodarstvo

Mednarodna železniška konferenca v Nizzi

Prošli mesec se je vršila v Nizzi po vojni četrta mednarodna železniška konferenca, na kateri so bile razen Rusije zastopane vse evropske države. Prve tri take konference so se vršile v Švici, dve v Bernu in lanska v Ženevi. Našo državo je na konferenci v Nizzi zastopal načelnik prometno-komercijelnega oddelka v prometnem ministrstvu g. A. Panić, ki se je udeležil že prvih dveh konferenc v Bernu. Našo generalno železniško direkcijo pa je zastopal poleg ekspertov prometni načelnik generalne železniške direkcije gospod Jeftimir Popović. V našem zastopstvu sta bila med ostalimi tudi Slovenca gg. Gregorka in Petek.

Na konferenci v Nizzi se je določil vozni red mednarodnih vlakov in promet direktnih vagonov za leto 1924.-1925.

Na prvi mednarodni železniški konferenci, ki se je vršila leta 1920. v Bernu, se je sklenilo, da se po vojni vsako leto le enkrat menjata in določita vozni red ter promet direktnih vagonov, a ne, kakor pred vojno, dvakrat na leto, za zimsko in poletno dobo. Zaradi Binkošti, ki padejo prihodnje leto na početek julija, ko je velik naval potnikov, se je na tej konferenci odstopilo od tega, da prične novi vozni red veljati od 1., nego se je na francoski predlog sklenilo, da stopi v veljavo 4. julija 1924. Do tedaj pa velja sedanji vozni red.

Med drugim se je na konferenci v Nizzi stavil predlog, da se spremeni dosedanji vozni red simplonskega orient-ekspresa. Predlog je šel za tem, da se vožnja tega vlaka na črti Pariz-Carigrad skrajša z za 18 minut hitrejšo vožnjo in to s skrajšanjem zadržavanja na posameznih postajah. Toda mnoge železniške uprave, ki so bile zastopane na konferenci, niso mogle sprejeti tega predloga, posebno bolgarske in orientalske železnice, na katerih progah simplonski orient-ekspres najpočasneje vozi. Predlog je bil zaradi tega zavrnjen in so se sklenile le manjše spremembe.

Omeniti je dalje, da se je na predlog naših delegatov skrajšala vožnja brzovlaka med Beogradom (preko Zagreba-Ljubljane-Jesenic) in Münchenom za 9 minut napram voznemu redu, po katerem vozi ta vlak sedaj. Istotako se je sprejel predlog naših delegatov o uredbi direktnega brzovlaka Beograd-Varšava preko Bratislave - Češkoslovaške - Bohumina (Oderberg). Dosežene so tudi krajše in hitrejše zveze z Berlinom ter s Prago. Brzovlak Beograd-Budimpešta-Dunaj bo po novem voznem redu vozil vsak dan. Po novem voznem redu bodo v prometu direktni potniški vozovi: od Beograda z Budimpešto, z Dunajem, z Münchenom, s Prago (poleti do Karlovih vari), z Varšavo, s Carigradom, z Atenami, dalje od Prage preko Zagreba do Sušaka in drugih ožjih postaj.

Poleg mednarodne železniške konference se je vršila ob istem času v Nizzi tudi zasebna tarifska konferenca simplonskega vlaka, na kateri se je na jugoslovanski predlog sklenilo, da se za direktne potnike med Parizom in Carigradom ter Atenami daje 20 odst. popust.

Tržna poročila

Ljubljanski živinski sejem (19. t. m.). Dogon: 178 konj, 76 volov, 71 krav, 7 telet in 21 prašičev. Povprečne cene za kg žive teže so bile: voli I. 13.50, II. 12.50, III. 11, hrvatske buše in domače slabše krave 9 — 10, krave za klobase 7.50; prašički za rejo, par 750 Din. Kupčija s konji se ni mogla razviti.

Zagrebški tedenski sejem (20. t. m.) Sejem je uspel slabo. Cene za kg žive teže: voli domači I. 15, II. 13 — 13.5, III. 11.5, krave domače I. 14 — 14.5, II. 11 — 12.5, voli bosanski 10 — 13, krave 9 — 11, teleta 20 — 23. Krma: seno 75 — 112, detelja 137.5 — 162.5, otava 138 — 150 Din za 100 kg.

Vinski trg. Položaj na naših vinskih tržiščih je stalno enak. Domači konzum je majhen. Radi denarne krize tudi domači kupci malo kupujejo. Največ se proda še dalmatinskega vina, ki ima povprečno ceno 4 Din. V zadnjem času se zanima za naša vina posebno Kanada, kateri naše cene konvenirajo. Cene pri nas slabijo, dočim v Kanadi rastejo. Kakor časopisje poroča, je prispelo v Jugoslavijo že več kanadskih interesentov, ki nameravajo kupiti pri nas večje količine vina.

Lesni trg. Naš izvoz je nekaj oslabel. Italijanski trgovci so napravili precej kupčijskih zaključkov, ki se morajo izvršiti tekom naslednjega meseca. Radi pomanjkanja denarja se kupčija ne more tako razviti, kakor so sicer drugače zanjo pogoji dani. Cene postavno postaja v Slavoniji notirajo: hrastovi hlodi I. 2100 — 2600, II. 1500 — 2000, hrastovi hlodi za furnirje 2600 — 3000, hrastovina na zrcalni rez 4000 — 5200, francoske dožice 100 komadov 15.000 — 22.000 bukovi hlodi I. 350 — 450, javorjevi hlodi I. 700 — 800, jasenovi hlodi I. 650 — 800, brestovi hlodi I. 500 — 650, mehko tesano blago 350 — 500, mehko žagano blago 600 — 700, hrastovi drogi za brzojav 40 — 150, jelovi 40 — 60, železniški pragi hrastovi 40 — 80, bukovi 30 — 50, drva za kurjavo, bukova I., vagon 2800 — 3200, II., vagon 2200 — 2400, mešana drva za kurjavo, vagon 2400 — 2700, oglje, vagon 9500 — 12.000 Din.

Trg z jajci. V zadnjem času se je tržil komad povprečno med 2.20 — 2.25 Din. Slabše blago se je dobivalo tudi po 1.75 Din. Prodaja jajc iz Jugoslavije v Londonu je nekaj oživela. Na svetovna tržišča prihaja mnogo blaga iz Bolgarske, Rusije, Litavske in Letonske.

= **Vprašanje odpisa davka oškodovanim po poplavi.** Na zahtevo zadnje seje Trgovske in obrtniške zbornice v Zagrebu, da se podvzamejo koraki za odpis davka oškodovanim po poplavi za leto 1923., je zbornica predložila zadevno spomenico pristojnemu ministrstvu. Poleg tega je zbornični predsednik g. Vladimir Arko sam interveniral v tej zadevi pri ministrstvu za trgovino in industrijo ter finančnem ministrstvu. Dobil je v obeh ministrstvih obljubo, da se bo davčna olajšava dovolila.

= **Konzum pšenice.** Mednarodni poljedelski zavod v Rimu je sestavil naslednjo cenitev konzuma pšenice v dobi od 1. avgusta 1923. do 31. julija 1924.: 1.) Količina pšenice, katero teoretično morejo izvozniške dežele poslati v uvozniške od 1. avgusta 1923. do 31. julija 1924., znaša okrog 263 milijonov ton. 2.) Količina, potrebna uvozniškim deželam v svrho dopolnitve lastne proizvodnje, more v tem času doseči največ 195 milijonov ton, a bo znašala najbrže manj. 3.) Količine, ki so na razpolago izvozniškim deželam, so tolike, da bodo — po zadovoljitvi potreb uvozniških dežel do nove žetve — imele dne 1. avgusta 1924. previšek. Ta previšek po predvidenju ne bo nižji nego 65 milijonov ton.

= **Kanadski vinski trgovci v Dalmaciji.** Listi poročajo iz Splita, da je nedavno prispelo v Dalmacijo več vinskih trgovcev iz Kanade. Iz Dalmacije so odpotovali ti trgovci na Hrvatsko in v Novi Sad. V naši državi nameravajo kupiti večje količine vin.

= **Železniška pogajanja med Jugoslavijo, Češkoslovaško in Madžarsko.** V Budimpešti se vrše pri navnateljstvu madžarskih državnih železnic pogajanja med železniškimi upravami Jugoslavije, Češkoslovaške in Madžarske. Pogajanja se nanašajo v prvi vrsti na olajšanje transportov blaga med temi državami. Razen tega se razpravljajo vprašanja mejnega prometa, kakor tudi tranzitnega prometa preko Madžarske. Naši delegati se pogajajo o zadevi tranzitnega prometa preko Madžarske v Češkoslovaško in Avstrijo. Uvedel naj bi se brzovozni tovorni promet.

= **Promet v tržaški luki.** Tekom meseca novembra 1923. se je izkrcalo in vkrcalo v tržaški luki 16.128 železniških vagonov z 2,147.218 q blaga, to je za 3305 vagonov s 730.338 q več nego v novembru leta 1922.

= **Gospodarska kriza na Reki.** Reka ima okrog 5000 nezaposlenih, in sicer samih domačinov, ker jugoslovanski delavci, ki so bili zaposleni kot pristaniški delavci in v podjetju «Danubius», so odšli. V ladjedelnici «Danubius», kjer bi moglo biti zaposlenih 6000 do 7000 delavcev, jih dela sedaj samo okrog 300. V tvornici torped je bilo prej zaposleno povprečno 1500 do 2000 delavcev, danes jih dela le 40 do 60. Slično je tudi v nekaterih drugih podjetjih. Izgledov za zboljšanje gospodarskih razmer na Reki ni, ker končno Italija v lastnem interesu gleda na to, da Reko duši.

«To bi bil izdajalec,» je rekel Stipica.

«Da, in pri nas bi ga tudi tako obravnavali.»

«Pri vas, ker imate državo, a pri nas, gospodine moj, je to drugače. Seljaška čovječanska mirotvorna republika bo namreč država nove vrste. Brez davkov, brez vojakov, brez uradnikov in celo brez mej . . .»

«In vi bodete predsednik?»

«Da!»

«Torej pišite pismo za «Svobodni Dom», da neka angleška politična ličnost popolnoma soglaša z vašimi načrti. Samo pazite se, kakor veste, vlada kaj takega nič rada ne trpi.»

«Vlade, dragi gospod, so povsod enake,» je rekel Stipa, «tudi naša nič rada — a vendar trpi. Nekaj dobrega je tudi na njej.»

Tako sva se pogovarjala.

«Kam pojdete pa za božič?» sem ga vprašal.

«Tega še ne vem,» je odgovoril, «kakor vidite, imam mnogo dela.»

Oziral se je okoli, kakor da nekoga išče, ne vem, ali zopet kako ugledno politično ali policijsko ličnost.

Poslovil sem se in sem odšel v hotel.

Čez teden dni sem bral v «Svobodnem Domu» Radićevo pismo, kjer je bil objavljen razgovor z «ugledno politično ličnostjo» v Londonu, ki ne sme izdati svojega imena, a sicer popolnoma odobrava načrte predsednika čovečanske republike: samo tega ni povedal, kje se je razgovor vršil in kaj je mislila «neimenovana politična ličnost» o njem in njegovi politiki.

Knjige s police

Muhaste pripovedke

Ena je moderna, nekoliko daljša, njen avtor je Roda Roda, rodom Jugoslovan, po poklicu pa znan nemški humorist.

Druga je stara, ruska, narodna, njen avtor ni znan. Obe sem našel, ko sem brskal med knjigami, v klasičnem neredu nakopičenimi na mojih policah.

Prva je iz dnevnika, ko je Roda Roda potoval po vojni po Italiji.

«V Sorrentu izdelujejo prav lepe lesene intarzije. Tudi jaz sem si hotel eno kupiti. Po neprevidnosti pa sem stopil k prodajalcu v mraku, ko svetloba ni bila več dovolj žarka. Kaj mislite, kaj mi je ponudil Pomodoro, znani trgovec. Navaden šund, potvoro, in za las bi bil «not padel» ali nasedel. Vendar sem v zadnjem hipu spoznal opasnost in takoj nato sem polil Pomodora s ploho psovk, kakršne so tam v navadi: «Cosa credi, ladro? Brigante! Assassino! Borsainolo! Sei matto, sei proprio matto, — pezzo di mascalzone! Canaglia! Figlio d' un cane! Svergognato! Porco maledetto, puzzolente!»

V krepki slovenščini se ta epitheta ornantia glasi nekako tako-le:

«Kaj pa misliš, zalega tatinska? Ropar! Potepuh! Žepni tat! Saj si prismojen, prismoda prismojena, lopov! Kanalja! Pasji sin! Nesramnež! Prokleta svinja smrdljiva!»

Pomodoro se je počaščeno in ljubeznivo nasmejal in s poklonom konstatiral: «Oho, gospod je pa poznavalec!» Sedaj mi je še le pokazal najboljše, kar je imel. Kmalu sem izbral res krasno kutijo. Pomodoro je zahteval dvatisoč lir. Jaz sem ponujal sto. Zbežal je na ulico in vpil na pomaganje. Jaz sem molče odšel, Pomodoro pa za menoj, me prime za rokav in mi očitaje pravi: «Viž ga no, pa saj se vendar lahko še nekoliko razgovarjamo!»

Ko sva na to še nekaj časa «razgovarjala» in se je ogromni prepad med ponudbo in zahtevo že znatno zožil, — — jaz sem namreč od 100 lir porastel na 101, Pomodoro je pa od 2000 popustil najprej na 1500, potem na 800, 120 in 110, — ko sva se torej bližala sporazumu, vstopijo naenkrat Angleži v prodajalno ali bolje, v «gvelb», in vprašajo po intarzijah. Pomodoro ne razume. Jaz tolmačim. «Intarzije, lesene?» vsklikne Pomodoro in takoj prinese vse tiste potvore, s katerimi je hotel poprej mene vleči. Predno jih pa ponudi Angležem, mi zavije mojo zares lepo in pristno kutijo, mi jo stisne pod roko in reče eno samo besedo:

«Cinquanta!» (Petdeset). —

— Druga storija je ruska narodna, iz «Zbirke ruskih narodnih». Pride mužik, — kmet, — v Moskvo matjuško, gre pred Kremelj, gleda zlate kupole, se klanja in križa. Pride vojak in ga nahruli: «Hej, ti tam, ne veš li, da je zabranjeno gledati naše kupole?» — «Oprostite, vaše prevozhoditeljstvo, nisem vedel! Torej je zabranjeno?» In hoče oditi. Toda vojak, hop za njim, ga obrne in vpije: «Ne, očka, tako bi vsakdo pete odnesel! Po čemu si gledal tja gor!?»

«Vajste,» pravi mužik, «sem kavke štel!» — «Koliko si jih pa naštel?» — «Tako kakšnih 30!» — «To stane po 20 kopjejk! Sem ž njimi, potem te pustim, pa da se mi več ne prikažeš!» — Mužik se nekaj popraska, potem pa odšteje vojaku 6 rubljev in jo pobriše. Doma pa veselo poroča svoji «babi», iz kakšne opasnosti je ušel. «Tisti vojak pred Kremljem je budalo, pa sem ga ukanil. Povedal sem mu, da sem naštel 30 kavk, čeprav sem jih nad 200 . . .»

Včasih vzamem knjigo s police, in mi ni nikdar žal. Saj ni treba, da so vedno le učene.

Bbfi.

Jean de la Hire

Lucifer

fantastičen roman v šestih delih

14

«Browninge proč! Nože v roke! Le ti, Pilou, ki imaš kakor jaz neslišni revolver, ti smeš streljati, kadar ti ukažem. Pojdite tu, po levi... Tam moli skala iz stene. Skrijte se za njo!... Jaz grem naprej, po desni, in ležem na tla... Prvega, plinonosca, poderem jaz... Ko zavpijem tiho «hop», skočite nanje! Šest, največ sedem jih je, kolikor sem videl luči... Svetiljk ne prižgite! Jaz itak vidim v temi... In v temi se ne bojim tudi dvajset ljudi ne... Pa da mi kdo ne pomoli glave iz skrivališča!... Bolje je, da vas niče ne vidi... Ko boste zagledali na stenah odsev žarkov njihovih luči, bodite pripravljeni!... Pilou, stopi sem! In če jaz zgrešim plinonosca, pazi, da ga ti zadeneš!...»

«Toda, gospodar, saj bi jih midva lahko vse postrelila, še preden naju kdo opazi...»

«Ne! Hočem jih samo ujeti. Morda bo kdo kaj izdal... Saj do sedaj še tako malo vemo... In moja ideja!»

Sainclair potegne Pilouja k sebi in oba ležeta na tla.

Koliko energije je bilo treba tema dvema človekoma, da sta pridržala sapo, da sta pomirila divje razbijajoče srce, da sta ostala mirna, mirna!..

Šum stopinj je prihajal vedno bliže. Sovražniki so bili bosi ali pa obuti v kaučukaste in spletene sandale.

Nakrat šine žarek svetlobe od leve na desno in navzgor, nato še eden...

Dvajset korakov pred Sainclairom so že sovražniki. Osem ljudi je, vsi so zakrinkani, dva korakata spredaj, za njima pa v dveh vrstah po trije in trije. Eden izmed prvih je očividno ženska, kljub temu, da je oblečena v moško obleko in ji maska zakriva lice: kajti njeni svetloplavi, kodrasti, res da kratko pristriženi lasje se zde tako mehki kakor jih moški navadno nimajo.

Njen sosed drži z obema rokama kakor kako puško nekako cev, koje en konec mu sega preko rame v siv zaboljček, ki mu visi na hrbtu.

S komolcem na tleh drži Sainclair pripravljen revolver in meri..

Pet sekund...

Sainclair pritisne na petelina.

Nič plamena, nič poka, nič dima...

Kakor da se je spotaknil, zakrili mož z rokami in pade z glavo naprej na tla... Le malo še zatrepeče, potem pa se več ne gane..

«Graeloo!» zakolne pridušen glas in eden izmed šesterih skoči nazaj.

A ženska, ki je korakala na čelu čete, vpraša nemško in se skloni nad padlim:

«Kaj pa je to?»

«Ženska je, mlada ženska,» ugotovi Sainclair, ko začuje njen glas

Obenem poskoči na noge in nalahno zavpije: hop!

Pilou plane pokonci z browningom v pesti, miss Ellen se prikaže in vihti bodalo. Nato še ostala gruča: Mattol, Girard, Saincer, O' Mursée.

Črnci niso bili oboroženi in nehote stopijo korak nazaj. Sainclair in Pilou izrabita brž umik sovražnika in preskočita mrtveca in njegov aparat, ki k sreči ni bil pokvarjen. Grisyl je bila nekaj sekund kakor okamenela ob pogledu na lepo Sainclairovo lice, ki mu je svetiljka ožarjala obraz. A med tem se je tudi Malta zavedel. V duhu se je že videl premaganega, videl je mučilnico pred seboj, videl je strašno smrt. Mestic je bil hraber, divji in domišljav človek. Življenje je cenil zelo visoko Zato se še ni hotel udati, hotel se je boriti... Da so njega tako presenetili, njega, ki je sam mislil sovražniku priti v hrbet... On je bil tisti, ki je izustil ono divjo kletvico: Graeloo:... A kdo si je mogel misliti, da bodo ti «zemljani s površja» — vrag jih vzel! — v dveh urah napravili tolikšno pot in še v popolnoma nepoznanem ozemlju?... Mislil je, da bo mnogo pozneje naletel nanje, in imel je tudi že pripravljeno past...

Graeloo!

Malta se bori. Njegov gumijasti bat zažvižga po zraku in pade na miss Ellen, ki se takoj zgrudi... V naslednjem hipu Malta že odskoči, da se izogne Pilouju. In znova zavihti bat, ki zadene O' Mursée ja na glavo, da se sesuje kakor posekan.

Sainclair se razjari. In francosko pravi:

«Na črnce, Pilou! Prižgite vsi svetiljke!»

In nadaljajoč nemško se obrne k sovražnikom:

«Roke gor, vi črnci, ali pa ste mrtvi!»

Najprej pomeri v Malto. Zadet v sence se mestic zgrudi. Nato spravi Sainclair browning v žep in skoči k mladi ženski. Brez upora se mu pusti odvesti v stran, in on jo zveže od ramen pa do nog in prisloni na skalo.

Na Sainclairovo povelje zagore še ostale svetiljke. Pilou naperi revolver proti črncem, od katerih se le še dva borita: eden je že skoro zadavil Saincera, ki se mu končno le z naporom vseh sil posreči zasaditi nasprotniku nož v vrat in mu prerezati glavno žilo ter se oprostiti strašnega objema; drugi črnec, velikan, pa se je spravil na Mattola, toda ta se umakne strašni pesti in zabode sovražnika od strani. Ostali trije zamorci pa so v blaznem strahu, videč, da je Malta mrtev, dvignili roke, padli na kolena in začeli prositi milosti.

Bitka je končana. Trajala je jedva dve minuti. In drugega glasu skoro ni bilo čuti kakor pritajene ukaze Sainclairove, renčanje črncev in ropot ob padcu ranjenih in mrtvih.

Ko se je iznebil svojega nasprotnika, se Mattol obrne k miss Ellen in O' Murséeju. Mlado Angležinjo je zadel udarec s kaučukastim batom na desno ramo; od strahu in od bolečine se je onesvestila; a kmalu se zopet zavé, in ko ji ponudi Pilou požirek ruma, ki ga je imel vedno s seboj v steklenčici za pasom, je zopet vsa bojevita in odločna. O' Mursée pa je mrtev: Maltov udarec mu je razbil črepinjo. Njegovo truplo postavijo k steni, obraz pa mu zakrijejo.

Na Nyctalopovo povelje si trije še živi črnci slečejo gornjo obleko, in odvzamejo tudi svojim mrtvim tovarišem obleko, svetiljke in krinke. Sainclair jih nato ukaže zvezati in jih položiti na tla poleg mrtvecev, ter jim zabiči, da se ne smejo poskušati osvoboditi, sicer jih čaka smrt.

Malti sname Sainclair sam krinko in si jo vtakne za pas.

«Miss Ellen in vi, dragi moji prijatelji,» nagovori Nyctalope svoje zaveznike, «oblecite si te obleke črncev vrh svoje in nadenite si njih maske. Vi pa, Saincer, izvolite si naprtiti na hrbet aparat za proizvajanje plina, morda ga bomo še potrebovali. Svoje svetiljke spravite v žep in si pritrdite te svetiljke na prsi... Si poiskal svojo vrv, Pilou? Dobro! Bodite pripravljeni, da pojdemo naprej. A še prej bi rad izpregovoril nekaj besedi s to-le damo.»

Sainclair se ni motil. Moško obleka, ki jo je imela ujetnica na sebi, ni mogla povsem zakriti njenih oblik, ki so se res na prvi pogled zdele vsled atletsko razvitih udov moške, izdajale pa so žensko karakteristično razviti boki, polne grudi, dolge, lepo razvite in skrbno negovane roke, lepi, okrogli, goli vrat... In ne najmanj njeni lasje.

Sainclair stopi k premaganki, ji hitro odveže vezi, in jo nagovori nemško, z resnim, a vendar prijaznim glasom:

«Izvolite sneti krinko, madame!»

Ona ga uboga. In njeno čelo, njene oči in ustnice se zde tako mladostno sveže, da se Nyctalope takoj popravi z lahnim nasmeškom na ustnicah:

«Gospodična» bi bil moral reči, se mi zdi... In vaše ime, če smem vedeti?»

«Grisyl,» odgovori deklica z neko boječnostjo v glasu, ki njo samo tako začudi, da zardi.

«Dobro, gospodična Grisyl!» povzame resno Nyctalope. «Na vašem obrazu in v vaših očeh vidim poteze — njih ženskosti ne tajim! —, izrazite poteze, kakor jih ima neka zelo nevsakdanja rodbina. Opazoval sem jih že na dveh članih te rodbine. Vaše rodbinsko ime je Warteck, kajne?»

Začudena in občudujoč odgovori Grisyl:

«Da!»

«Ne bom torej zahteval od vas, da mi pomagate,» nadaljuje velikodušno Sainclair. «Menim, da na moja vprašanja pač ne boste odgovarjali... A vi ste naša sovražnica. Zato vas ne morem kar tako pustiti. Dovolite mi, da vam zvežem roke, da nam ne boste mogli škodovati!... Pilou, vrvi!...»

Rečeno, storjeno. Grisyl se ne upira nič.

«Moral bi vam tudi zamašiti usta,» povzame Sainclair, «a tako ravnanje napram ženskam mi je nevšečno. Poslušajte zdaj: Pilou, ti boš pazil na gospodično Grisyl, in če bi se ji zahotelo kričanja, ji boš moral z dlanjo zakriti usta... Videli ste, gospodična, da ubijajo naši revolverji brez glasu, Pilou in Saincer, vajini svetiljki naj svetita, vsi drugi pa jih ugasnite!»

Nato se zopet obrne k ujetnici:

«Gospodična, dovolite, da vam nadenem krinko.»

Ko mu je namreč Pilou dal vrvi, je Grisyl spustila masko na tla. Sainclair jo je takoj pobral. Zdaj ji zakrije z njo obraz.

Darujte, da rešimo sokolski Tabor!

OSKRBIMO

TRGOVSKE ADRESE vseh jugoslovanskih trgovskih, obrtnih podjetij, denarnih zavodov i. t. d. natančno urejene po strokah in krajih, zajamčeno pravilne.

PLAKATIRANJE po Ljubljani, Beogradu, Zagrebu ter vseh večjih jugoslovanskih krajih. Po železniških postajah vseh jugosl. železnic.

INSERATE za vse jugosl. in inozem. časopise po original. cenah časopisnih uprav brez priračuna.

ALOMA COMPANY

anončna in reklamna družba z o. z.

Centrala: LJUBLJANA Kongresni trg 3.

Podružnica: BEOGRAD Vasina ulica 21.

6781

Pravkar je izšel po strokovnjaku praktično urejen popoln

Zakon o taksah in pristojbinah

z abecednim seznamkom.

Knjiga, ki obsega 177 strani, se naroča pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Prešernova ulica št. 54.

Istotam je izšlo že trinajst snopičev „Zbirke zakonov".

Namizno perilo — Posteljno perilo

galoše, sviterji, gamaše, rokavice, stezniki, nahrbtniki, nočne srajce, sneżni čevlji, vezeno perilo, povejas gamaše, damske jopice, volnene jopice, otroške oblekce, gumbi za manšete, batistasto perilo, naramnice, podveze, športne potrebščine, volnene trikot-hlače, otroško Tetra-perilo, moške sportne čepice, kuhinjski predpasniki, volneni in svileni šali, cele opreme za novorojence

nlače, čepice, brisače, modrčki, dokolenke, žepni robci, perje in puh, vezeni robci, svilnati robci, kopalni plašči, jutranje čepice, volnene čepice, ovratniki, manšete, kombineze za dame, flanelaste srajce, oredpasniki za dame, volnena trikot-krila, moške volnene jopice, fini otroški vozlčki, svilena spodnja krila, velika izbera kravat, pristno Jägerjevo perilo, predtiskarija za ročna dela

Prepričajte se o cenah v mojih izložbah!

Tvrdka je bila ustanovljena leta 1866.

C. J. HAMANN, LJUBLJANA, MESTNI TRG 8

Na mesečne obroke

ROFA NAJBOLSI PISALNI STROJ BREZ BARVNEGA TRAKA!

L. Baraga

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica št. 6., prvo nadstr., desno.

POZOR! — POZOR!

V petek, soboto, nedeljo in ponedeljek

= velika prodaja ostankov =

primernih za božična in novoletna darila, po izredno nizkih cenah, pri tvrdki

IVAN KOS

LJUBLJANA Sv. Petra cesta 23

ŠIŠKA Celovška cesta 3

„Vesna" Brata Pohlin in drug tvornica vlasnic, kovinastih gumbov, kljukic in plačic za čevlje Ljubljana I, poštni predal 126,

sprejema vsa naročila, ki se takoj tu v vsaki množini izvršujejo. Zahtevajte vzorce in cenik! Pri večjih naročilih popust. 130

Prva slov. zidarska zadruga v Ljubljani

registr. zadruga z omejeno zavezo

Pisarna v Ljubljani, Tržaška cesta št. 2

Tehniško vodstvo z oblastveno-avtoriziranim gradbenim inženjerjem.

Projektira in izvršuje vsa v stavbeno in inženjersko stroko spadajoča dela.

Delo solidno! Cene konkurenčne!

BRZOJAV!

V nedeljo 23. t. m. od 10. do 13. ure je otvorjena

razstava modelov

novodošlih oblek, površnikov in kostumov. Vstop prost! Za obilen obisk se

priporoča

Bernatović

Mestni trg 5.

6807

Papir za police

(Kredenzstreifen)

znamke „Fingerhut"

prodaja na debelo

HRV. INDUSTRIJA PAPIRA D. D.

ZAGREB I.

(Poštanski pretinac 95.)

6803

Šivalne stroje za božična in novoletna darila

si pred nakupom oglejte pri znani zalogi šivalnih strojev

IV. JAX & SIN

Ljubljana, Gosposvetska cesta.

So priznano najboljši.

Inserirajte v „Jutru"!

Zahtevajte povsod:

BATTLE AXE JAMAICA RUM

6834

Mali oglasi

stanejo s državnim davkom za inserate vred do 20 besedi Din 5'—, vsaka nadaljnja beseda 60 par več. — Plača se vedno naprej (lahko tudi v znamkah). Na vprašanja odgovarja uprava le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (1 Din).

Pouk

Temeljit klavir. pouk
za začetniške letnike. Naslov: Bleiweisova cesta 5/II. desno 17449

Pouk in konverzacijo
v nemškem in v francoskem jeziku podaja. — Kdo, pove uprava „Jutra". 14615

Službe (dobe)

Dobrega krojaškega pomočnika
sprejme takoj „modna krojačnica" Joško Ježek, Ljubljana, Salendrova ul. 17671

Plačilno natakarico
izvežbano mlajšo moč, iščem za Ljubljano. — Zunanje ponudbe s sliko, lokalne osebna predstavitev. Naslov v upravi „Jutra". 17716

Zanesljivo pošteno dekle
staro 20—30 let, se sprejme v boljšo hišo za kuho in lahko hišno delo. — Nastop prve dni v novem letu. — Naslov pove uprava „Jutra". 17616

Zdravo
dobro vzgojeno dekle, staro 15—19 let, se sprejme v boljšo mestno hišo za pospravljanje sob in k otrokom. — Naslov pove uprava „Jutra". 17613

Učenec za pek. obrt
poštenih staršev, se takoj sprejme. Ivo Šorli, pošta Gorenja vas nad Škofjo Loko. 17559

Deklica
14—16 let stara, se sprejme k otrokom. Ponudbe sprejema Hibšer Hugon, fotograf, Valvazorjev trg 7, Ljubljana. 17525

Kontoristinja
zmožna slovenske in nemške stenografije kakor tudi strojepisja, se za službo v večjem mestu Srbije takoj sprejme. Ista mora biti tudi popolnoma vešča strojepisja v cirilici. Ponudbe z navedbo pogojev pod „Elektrotehnika" na upravo „Jutra". 17464

Rudniški obratovodja
kateri ima rudarsko šolo in dobro prakso pri odkrivanju rudišč v rovih, kakor v šahtu, zanesljiv, vešč slovenskega, ozir. srbohrvatskega jezika, se za rudnik v Sloveniji takoj sprejme. Oženjen, brez otrok, jamski merec ima prednost. Nastop je prva dva meseca na poskušnjo. — Pri slučajni odpovedi med tem časom od strani podjetja, se povrne vožnja vlaka 3. razr. tam in nazaj. Stanovanje in kurjava je na razpolago. — Ponudbe in zahteva plače pod „Rudokop 21" na upravništvo „Jutra". 17187

Službe (iščejo)

Službo skladiščnika
služnika ali sluge, išče srednješolsko izobražen samec za takoj ali pozneje. — Cenjene ponudbe pod „Zanesljiv in pošten" na upravo „Jutra". 17717

Knjigovodkinja
bilancistka, samostojna korespondentinja z dolgoletno prakso, želi s 1. jan. 1924, event. pozneje primerno mesto v Ljubljani. Prevzame tudi vodstvo trgovine ali slično. Ponudbe do 28. t. m. na upr. „Jutra" pod šifro „Prvovrstna moč". 17609

Samostojen trgovec
iz Nemčije, strokovnjak v tvezu, trgovec s stroji in železom, dobro poučen o razmerah v Jugoslaviji, Avstriji in Italiji, išče kakršnokoli mesto Dopise na: I. Weinde, poste restante, Kranj. 17557

Visokošolec
zadnjih semestrov, išče v ukrajni stiski zaslužka za svoj eksistenčni minimum, t. j. 1000 Din mesečno. Sprejme vsako delo! Na razpolago pol dneva — popoldan. Cenjene ponudbe upoštevajoč, da dočni pomaga do dosege cilja. Na upravo „Jutra" pod šifro „Znamenje časa". 17652

Zaposlenja
v popoldanskih ali večernih urah, išče državni uradnik-jurist, zmožen nemščine, italijanščine in srbohrvaščine. Ponudbe pod „Skromen" na upravo „Jutra". 7438

Prodam

11 stop. belo vino
se dobi takoj na gl. kolodvoru — Več se izve v kolodvorski restavraciji. Posredovalci dobrodošli. 17581

Mlinska oprava
hrastova, za 5 kamnov z vodnimi kolesi, palčna kola, mlinske štange, kompletno, se proda. — Naslov pove uprava „Jutra". 17702

Stara skrinja
z ulotki ter omara „Tabernakel", se proda. Kje, pove uprava „Jutra". 17705

Dolgi kožuh
se ceno proda. — Ogleda se lahko od 10. ure naprej pri Strgarju, Krakovska ulica 27. I. nadstr. 17710

Benz. motorja
6 HP, skoro nova, 1 „Deutz" stoječ, drugi „München-Sendling", se prodasta po Din 15.000. Inženjerska pisarna, Ljubljana, Gorupova ulica 17. 17667

Par vag. bukovih drv
lepo suhih, cepljenih, naprodaj. J. Bautan, Hrastnik. 17688

Moške čevlje
dobro ohranjene, prodam po nizki ceni. Naslov v upravi „Jutra". 17682

Jaslice
krasno izdelane, velike 150×1 0 se poceni proda, Ljubljana Kolizej, vrata 114. 176..

Primerna darila
za božič in novo leto: kavin servis in drsalke. Nizka cena. O. Zajec, Florijanska ul. 23.

Smuči
(Bilgheri stremena), se prodajo. — Naslov pove uprava „Jutra". 17714

Najlepše darilo
za novo leto 1924. je, če mladenič kupi in podari svoji izvoljenki otroški voziček, mati hčerki šivalni stroj, oče pa sinu novo dvokolo, ki se najceneje kupi pri tvrdki Tribuna, F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta št. 4. 17722

Nova oprava
za pisarno, naprodaj. Naslov pove tvrdka Topoška, Sv. Jakoba nabrežje 39. 17736

Moški kožuh
se ceno proda na Sv. Petra cesti št. 55. 17726

Pulardi
z mlekom opitani in vseh vrst drugo perutnino za božične praznike in novo leto nudi tvrdka Kmet & Lubšina, Sp. Šiška 290. 17720

Moška obleka
čisto nova, naprodaj po nizki ceni. Kje, pove upr. „Jutra". 17741

Turino-Fiat Typa 501
v dobrem stanju, se ceno proda. Poizve se: Knjigoveznica Bivic, Sv. Petra cesta št. 29. 17507

Nepremočljive
„Waterproof" dežne plašče, gumi pelerine za dame, previšene s svilo in usnjene suknjiče priporoča Drago Schwab, Ljubljana, Dvorni trg 3. 244

Umetniške razglednice
Znižana cena: 100 komadov 80 Din. Priporoča M. Tičar Ljubljana. 231

Bukovo oglje
nudi najceneje H. Skala, Mirje št. 4. 230

Dvokolesa
mali motorji, otroški vozički, šivalni stroji in pnevmatika najceneje „Tribuna". Ljubljana, Karlovška cesta 4 162

K. Widmayer
pri „Solncu" za vodo. Velika izbera volnenih jopic in čepic. Raznovrstno perilo. Svilnati in drugi robci, šerpe. Manufaktur. blago. Oblekce in prepasniki. Vse oprava za novorojenčke. Maje, nogavice domačega izdelka. Venčki in šopki za neveste, odeje. Edina zaloga abtahov (peče) itd. Na debelo primeren popust. 215

Šivalni stroj
prodam za 1600 Din. Poizve se: Tomšič, palača Pokojninskega zavoda, Gledališka ulica št. 2 (od 8.—17. ure).

Spalna oprava
moderna, ravnokar izdelana iz črešnjevega lesa, temna, masivna, neformirana z marmornatimi ploščami in ogledalo, se proda. Naslov pove uprava „Jutra". 17664

10 kom. delnic
bančnih, prodam po nizki ceni in fotoaparat 9 x 12, skoraj nov za 250 Din. Naslov pove uprava „Jutra". 17662

Premog
(Trboveljski)
Drva 6817
trda in mehka, žagana in cepljena, stalno v zalogi
Premog in drva dovažamo tudi v vrečah.
Naročila sprejema
H. Petrič
Ljubljana
Gosposvetska cesta 16.
Telefon 343.

Pletilni stroji
v številkah 4, 5, 6 in 10, vsi dobro utečeni, do sedaj v obratu, se radi velikih prenaredb in pomanjkanja prostora, zelo ugodno takoj oddajo. Pletilna industrija Ciril Vajt v Kranju. 1657

Vse damsko konfekcijo
razprodajam pod lastno ceno, dokler je še kaj zaloge. Fran Lukič, Pred škofijo štev. 19. 17231

Božična darila
dobite najceneje v trgovini Janko Dermota, zlatar v Sp. Šiški, Jernejeva ulica št. 57. Lastna delavnica. V nedeljo cel dan odprto. 17659

Da se zmanjša moja ogromna zaloga
perja in puha
dajem popusta v cenah
20 %
C. J. Hamann, Ljubljana
Mestni trg 8. 6741

2 vozička
z zavoro in 2 brez zavore, popolnoma novi, za prevažanje lesa po tračnicah koloseк 60 cm, kompletni za takojšnjo uporabo, prodamo. — Križevska industrija, d. d., komercijalna pisarna, Ljutomer. 17625

Kupim

Smrekove sem. storže
lepe, kupim vsako množino. Naslov pove uprava „Jutra". 17675

Pletilni stroji
štev. 5, 6, 7. 8/30—35 dobri, se kupijo takoj. — Ponudbe z navedbo cene pod šifro „Pletilni stroji" na upr. „Jutra". 17728

Kupim deske
20 mm III, vsako množino, proti duplikatkasu. Ponudbe pod „Bottenbois" na upravo „Jutra". 17546

Kupimo 6776
vsako množino
vreč
močnatih, 85 kilogramskih, celih, brez krp
KRALJ & BOLHA, Ljubljana
Dunajska cesta 34.

Ježice
kupi vsako množino tvrdka: Josip Renko, Sevnica ob Savi — Ponudbe naj se povzorijo z navedbo cene in množine. 17496

Staro železo
vsako množino, plača po najvišjih cenah I. König, Kočevje 18. 17079

Prazne sode
dobro ohranjene od strojnega olja, jedilnega olja, petroleja kupimo vsako množino
MEDIC, RAUOVC & ZANKL
tovarna olja in firneža
Medvode. 6556

Tovarna furnirja
Podresje pri Domžalah kupuje: orehove, črešnjeve, javorjeve, jesenove in hruškove suhe ali napol suhe plohe od 5—10 cm, 25 širine naprej, oziroma suhe hlode od 30 cm naprej. Enako tramove vseh dimenzij do 7/9. Čimprejšnje natančne ponudbe na gornji naslov. 17678

Kmet. pridelki

Slivovko 45 %
prima domačo, 100 l po 100 K liter, se proda. Za pristnost se jamči. Naslov pove uprava „Jutra". 17696

Proti primerni nagradi
se odstopita v sredini mesta dva lepa pisarniška lokala. Pismene ponudbe pod šifro „Lokala" na upravo „Jutra". 17709

Obrt

Zavod za bakrenje
in niklanje delov koles, automobilov in vseh ostalih strojev. Besednik in drug, Ljubljana, Prešernova ulica 5. 16551

Prej, ko kupite obutev, si oglejte
KARO-čevlje 6594
pri tvrdki
Dragotin Roglič
v Mariboru
Koroška cesta 19.
Na zalogi so stalno vse vrste čevljev, posebno za zimo pripravno blago, kakor **gojzerci, specijalni lovski in športni čevlji itd.**
Vse se izdeluje v lastni delavnici z ročnim delom.
Božični in novoletni popust 10% do 10. I. 1924.

Nepremičnine

Trgovsko hišo
pripravno tudi za gostilno, s velikim vrtom in dvoriščem ter prostim stanovanjem, prodam radi premestitve. Oddaljena je 20 minut od glavne pošte. — Ponudbe pod „Zelo ugodno" na upravo „Jutra". 17740

Vodna žaga
samica, se odda v najem. — Oddaljena pet minut od postaje, na močni in stalni vodi. Naslov pove uprava „Jutra". 17577

Lokali

Hlev za več konj
s pritiklinami, velik lokal za delavnico ter veliko sobo s pritiklinami za stanovanje, se odda. — Naslov pove uprava „Jutra". 17706

Krojaška delavnica
dobro vpeljana, ležeča na glavni prometni cesti, se radi odpotovanja v Ameriko po nizki ceni proda. — Lokal je pripraven tudi za vsako drugo stroko. Vinko Mlaker, Maribor, Tržaška cesta 18. 17683

Jabolka
lepa namizna, ima za oddati večjo množino tvrdka I. Razboršek, Šmartno pri Litiji. 17685

Boljša restavracija
ali delikatesna trgovina, se vzame v najem. Ponudbe pod „Hermes" na upravo „Jutra". 17734

Gostilna
se vzame v najem v Ljubljani ali okolici. — Ponudbe se prosi na upr. „Jutra" pod „Okolica". 17583

Gostilna in mesarija
dobro idoča v prometnem kraju, se vzame v najem ali na račun. Ponudbe s pogoji naj se pošiljejo na upravo „Jutra" pod „Dobroidoča". 17658

Stanovanja

Na stanovanje in hrano
sprejmem gospodično v sobico s posebnim vhodom kot sostanovalko k gdč. uradnici. Naslov pove uprava „Jutra". 17743

Stanovanje na deželi
meblovano ali nemeblovano, z električno razsvetljavo, blizu postaje, lep miren kraj, se odda tudi za daljšo dobo v najem za več rodbin. Vprašanja na upravo „Jutra". 17699

Malhno mesečno sobo
z oskrbo ali brez nje v smeri Zg. Šiška, Kleče, Ježica ali Tomačevo, išče za svojega lovskega čuvaja Lovska družba „Ježica" v Ljubljani. — Ponudbe na Lovske družbo „Ježica" v Ljubljani, Stritarjeva ulica št. 7. Fritsch. 17421

Stanovanje
v novi hiši, iz 3 sob, kuhinje, kleti ter lep vrt, se odda za več let. Naslov pove uprava „Jutra". 17707

Hrano in stanovanje
išče 40leten, dobro situiran trgovec. Ponudbe pod šifro „Čistost" na upravo „Jutra". 17732

Mesečna soba
prazna ali opremljena v novi hiši, z elektr. razsvetljavo in posebnim vhodom, se odda. Naslov pove uprava „Jutra". 17742

Kapital

100.000 Din
posojila za razvitje obrta, se išče za dobo 1 leta, proti dobrim obrestim. — Cenjene ponudbe pod šifro „Dobra garancija" na upravo „Jutra". 17622

Dopisovanje

Opozorilo!
Za male oglase priobčene pod naslovom „Dopisovanje", se računa dvojna cena „Malih oglasov". — Upravo „Jutra".

Katera dama
želi dopisovati z dvema akademično naobraženima gospodoma pod „Polidor in Pavliha" na upravo „Jutra". — Tajnost zajamčena. 17677

Kranjskemu „mucku"
orožniku v Podčetrtku, želim obilo zabave k božičnim praznikom ter obenem želim, da mi pride osebno voščit novo leto. To želi njemu enaka „mucika". 17630

Ženitve

Opozorilo!
Za male oglase, priobčene pod naslovom „Ženitve", se računa dvojna cena „Malih oglasov". — Upr. „Jutra"

Mlad gospod
samostojen obrtnik v družbi s plodonosnim podjetjem, se želi v svrho ženitve seznaniti z gospodično v starosti 18 do 24 let, katera bi imela po poroki sredstva za razširjenje podjetja. Tudi mlade vdove niso izključene. — Le resne ponudbe je poslati s sliko, ki se častno vrne (tajnost s častno besedo zajamčena) na upravo „Jutra" pod „Resno 17718". 17718

Gospodična
ali vdova z večjim premoženjem, se najbolje poroči takoj ali pozneje, ako podpira blagega akademika, da dokonča svoj študij. — Ponudbe pod „Srečen zakon 17738" na upravo „Jutra". 17738

Mlada vdova
z obširnim posestvom, dobro idočo gostilno, trgovino z lesom in živino ter s poljskimi pridelki, želi znanja z resnim gospodom srednjih let, ki bi imel veselje do imenovanih obrti. Premoženje postranska stvar. Ponudbe naj se pošiljejo, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra" pod „Lepa bodočnost št. 17628". 17628

Glasba

Pianino
kupim ali vzamem v najem. Naslov pove uprava „Jutra". 17680

Kratek klavir
črn, dobro ohranjen, se poceni proda. Naslov pove upr. „Jutra". 17650

Razno

Pravo dalmatinsko vino
belo in črno, liter po 40 K, se toči samo v Bavarski ul. št. 3 v Mariboru. 17634

Samo „Aikadont"
zobna pasta Vas more popolnoma zadovoljiti. 15893

Za božična darila!
Velika izbira slik pri A. Babka, Ljubljana, Aleksandrova cesta 7. 17264

Dvokolesa
se sprejemajo v polno popravo, se poniklajo, emajlirajo z ognjem in shranijo preko zime. „Tribuna" F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta 4. 17297

KOLESA
preko zime
shranjuje
in prenavlja
tvrdka
J. GOREC
Gosposvetska c. 14.

Leseno pohištvo
Železno pohištvo
Pisarniško pohištvo
Tapetarsko pohištvo
Posteljnina
Prostirače 815
Zavese
Pohištveno blago
Posteljno perje
čudovito poceni
KAREL PREIS
veletrgovina pohištva in prostirač
MARIBOR
Gosposka ulica št. 20,
Pirhanova hiša
Prost ogled!
Ni sile kaj kupiti!
Ceniki zastonj!

Naročajte, čitajte in razširjajte „JUTRO"!

Miroslav Bivic
knjigoveznica, kartonaža in galanterija. Založništvo šolskih zvezkov. Pisalne in šolske potrebščine. Cene konkurenčne. — Postrežba točna in solidna. Ljubljana, Sv. Petra cesta 29. 6899

Pravi „Goiser"-čevlji, čevlji za smuči ter lovski čevlji vseh vrst se izdelujejo v znani solidni čevljarski delavnici
J. BRAJER
LJUBLJANA
Turjaški trg (Breg) 1.
Istotam se izdelujejo tudi vse vrste drugih obuval, od najpreprostejše do najfinejše izdelave. 125
Cene solidne! Postrežba točna!

Tovarniški prostori
v Ljubljani ali okolici, obsežni, eno- ali dvonadstropni
se iščejo. 6864
Lastnik se tudi lahko udeleži na vpeljanem in dobičkanosnem industrijskem podjetju.
Ponudbe pod **„Tovarniški prostor"** na Aloma Company v Ljubljani.

Za božič!
Obdarite najprimerneje svoje drage s priznano najboljšimi izdelki tvrdke
Drago Schwab
Ljubljana, Dvorni trg 3.
Oglejte si največjo zalogo vsakovrstnih oblek za gospode in dečke, zimnikov, kožuhov, raglanov, ulstrov, dežnih plaščev, usnjenih suknjičev itd.
Lastni izdelki! **Znižane cene!**
Prvovrstno angleško in češko sukno v nadrobni prodaji.
Perilo! **Modni in športni predmeti!**

✝

Globoko potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša iskreno ljubljena hčerka, sestra, gospodična
HILDA WIZJAK
hčerka okoliškega nadzornika v pokoju
včeraj dne 20. decembra t. l. ob deset in en četrt zvečer po dolgi mučni bolezni previdena s sv. zakramenti v 22 letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala.
Pogreb drage pokojnice se vrši v soboto dne 22 decembra 1923. ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti, Prisojna ul. 3, na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, dne 21. decembra 1923.
6863 **Žalujoči ostali.**

Popolna razprodaja
damskih klobukov, slamnikov, nakita, baržuna, svile, trakov, cvetk, pajčolana in modistovskega blaga po tvorniških cenah. 6612
MINKA HROVAT, modistinja
Ljubljana, Stari trg št. 21.

Praktična božična in novoletna darila
so **čevlji** z znamko
Peko
Prodaja:
v Ljubljani:
Breg št. 20
Aleksandrova cesta 1
Prešernova ulica, Seljak
na deželi:
v vsaki večji trgovini s čevlji.
Na veliko razpošilja tovarna Peter Kozina & Ko., Tržič, Gorenjsko.
Ceniki na zahtevo brezplačno.
6730

Domače vesti

ZIMA PRIKIMA.

Kar naenkrat jo je prineslo. 21. december je prišel, najkrajši dan in najdaljša noč v letu, čas zimskega kresa (solnčnega okreta). Obenem je prišla tista depresija, o kateri ve v celi Ljubljani le «Jutrov» vremenski prerok, kaj je to pravzaprav. Z njo je prinesel mraz, pravi zimski mraz, kakor se za ta čas spodobi, ko je pričela tudi astronomska zima. Kakor se tudi spodobi, je zmrznilo po stari rečenici nekaj gosi, med katere spada tudi dosedanje glavno radikalsko glasilo, čeprav ni rešilo Kapitola (banke).

Polna luna trka z jasnega neba. Obiskovalci bara že ves mesec nismo imeli takšne razsvetljave. Prej je ljubljanska megla poldrugi mesec uspešno prikrivala naša romanja, da smo se spoznavali le po krikih, in kavalirji so naravnost primorani ščipali svoje dame, da so po javkanju ugotovili identiteto. Sedaj je vse to postalo nepotrebno in se nadaljuje le še iz stare navade. Genius loci! Čez dan pa imamo Ljubljančani brezplačno letovišče, ko gledamo na sijajne planine, ki se blešče v svojem srebrnem oklepu. Solnce je iz znamenja strelca stopilo v znamenje kozla, doseglo svojo največjo oddaljenost od ekvatorja in najnižje stanje v ekliptiki.

Dasiravno gre nepričakovani mraz tudi na živce, — kurjava je draga, — je pa za nekatere prinesla zima še drugih ugodnosti. Naš lokalni redaktor na primer bo imel do marca mir. Zadnje tedne je neprestano pospravljal a svoje mize razne zapoznele cvete, hrošče in lesnike, hvalevredno vposlane od blagonaklonjenih bralcev. Kmalu bo imel kompleten herbarij kuriozitet post — jesenske flore cele ožje domovine. Sedaj pa bo tudi v tem pogledu mir, in prezaposleni kolega si bo, kakor rečeno, oddahnil do marca, do prvih hroščev in cvetov. Zato bodo pa neugnani sportniki pričeli trapiti svojega referenta, led že raste, in pa vrsta koncertov, plesov in drugih takšnih špasov. Bliža se namreč božič, ki vošči vse dobro onim, ki so «dobre volje». Evo, otvarjam sezono!

M. A. C.

Inserate za božično številko sprejema «Jutro» še do ponedeljka ob 10. uri dopoldne. Poznejše došle oglase je primorana uprava odkloniti.

* **Jutri smejo biti trgovine cel dan odprte.** Ministrstvo za socijalno politiko je odredilo, da smejo v vseh krajih, kjer je večina prebivalstva katoliškega veroizpovedanja, biti trgovine jutri odprte. Nameščenci pa morajo dobiti v zameno primeren odmor med tednom.

* **Zagreb za Strossmayerjev spomenik.** Na svoji predvčerajšnji seji je samoupravni odbor zagrebške mestne občine dovolil za Strossmayerjev spomenik 100.000 Din in za gradnjo džamije v Zagrebu 100.000 Din podpore.

* **Prva imenovanja za novo oblastno direkcijo državnih železnic.** Kakor nam poročajo iz Beograda, se nahaja organizacija nove ljubljanske železniške direkcije v polni izvršitvi. Minister prometa je imenoval načelnike posameznih oddelkov, ki preidejo iz dosedanje južnoželezniške direkcije v državno. Za načelnika občega odelenja je imenovan dosedanji centr. nadzornik dr. Fatur, za načelnika komercijalnega oddelka centr. nadzornik Vidic, ekonomskega odelenja cent. nadz. Gostiša, finančnega odelenja centr. nadz. Arko, prometnega odelenja višji nadzornik zagrebške direkcije Benedek, progovzdrževalnega odelenja inž. Schneller in strojnega odelenja inž. Ogrine. Nova direkcija prevzame vse slovenske železniške proge s 1. januarjem. Dosedanji inšpektorat državnih železnic se likvidira. Hrvatski deli južne železnice preidejo z istim dnem pod upravo zagrebške oblastne direkcije. Do definitivnega imenovanja oblastnega ravnatelja in pomočnika ostane vodstvo direkcije v rokah gen. ravnatelja Deroka in dosedanjih ravnateljev. Ravnatelj Vrečko je stopil nedavno v pokoj ter je imenovan za pravnega konzulenta centrale Družbe Dunavsko-savsko-jadranske (Južne) železnice.

* **Aretacija komunističnega novinarja.** V Zagrebu je policija aretirala predvčerajšnjim urednika «Borbe», Kamila Horvatina, ki je bil iz Zagreba izgnan, a je kljub temu ostal tamkaj.

* **Zvišanje štipendij beograjskim dijakom.** Minister prosvete je sprejel predvčerajšnjim delegacijo beograjskih visokošolcev, ki so zaprosili, da se jim zvišajo štipendije. Univerzitetni svet je odobril prošnjo dijakov, da se tehnikom in medicincem zvišajo štipendije od 600 na 800 dinarjev, ostalim visokošolcem pa na 700 dinarjev. V tem smislu je tudi vseučilišče poslalo predlog ministrstvu prosvete.

* **Škof dr. Josip Srebrnič** se je predvčerajšnjim podal na svoje novo službeno mesto na otok Krk.

* **Vojaške vesti.** Imenovani so: majorji Viktor Andrejka v Ljubljani, Vekoslav Verderber in Milan Grebenc za podpolkovnike; Ivo Pilar in Franc Rajh za kapitana 1. razreda in podporočnik dr. Rudolf Zaletel za sanitetnega poročnika. Kapitan bojnega broda Fran Vučer, doslej komandant pomorskega arzenala v Tivtu, je imenovan za komandanta III. pomorske obalne komande, na njegovo dosedanje mesto pa pride kapitan bojnega broda Rihard Salher.

* **Odvetniški izpit** sta včeraj položila pri ljubljanskem višjem deželnem sodišču gg. dr. Dragotin Vrečko iz Celja in doktor Drago Marušič, rodom iz Opatjega sela pri Gorici.

* **Simon Gregorčičeva knjižnica na Vidovdanski cesti.** Z nakupom lepe privatne knjižnice pomnožili smo naš slovenski oddelek za 700 knjig. So to dela naših najboljših domačih in tujerodnih svetovnoznanih pisateljev. Vezane so knjige tako lično in okusno, da je radost prijeti jih v roke. Ta oddelek knjig pričnemo izposojati za praznike. Da bo vsem možno oskrbeti si za praznike potrebno čtivo, posluje knjižnica izjemoma to nedeljo tudi popoldan od 1. do 4. ure. Vsem čitateljem prav vesele božične praznike. — Zdravo! Knjižničar.

* **Smrtna kosa.** Včeraj dopoldne je umrl v Kamniku po kratki bolezni, star komaj 36 let, g. Gustl Terpine, usnjar in posestnik, vri naroden človek in podjeten trgovec. Pogreb bo v nedeljo ob 4. popoldne. — V četrtek zvečer je umrla v Ljubljani gdč. Hilda Wizjak, hčerka okoliškega nadzornika. Pogreb bo danes ob dveh popoldne iz Prisojne ulice št. 3. — V Mengšu je umrl v četrtek g. Fran Snušteršič, poštni poduradnik v pokoju. Bodi jim obranjen blag spomin, žalujočim pa naše iskreno sožalje!

* **Nov občinski gerent.** Pokrajinska uprava za Slovenijo je zaradi delanezmožnosti razpustila občinski zastop na Vratjem vrhu. Za gerenta je imenovan posestnik Ivan Gregorec iz Vratje vasi.

* **Zaščita dece v Jugoslaviji.** Predvčerajšnjim je odpotoval delegat mednarodnega urada za zaščito dece, Carner, ki se je nad mesec dni mudil v Jugoslaviji, v Ženevo. Obiskal je vsa večja mesta: Beograd, Zagreb, Ljubljano, Sarajevo in Novi Sad, kjer si je ogledal vse zavode za zaščito dece ter bo po svojem povratku poročal mednarodnemu uradu za zaščito dece o razmerah v naši državi. Našim zastopnikom se je Carner ponovno pohvalno izrazil o naših dečjih zavodih.

* **Izpremenba poštnih okolišev Laško in Rimske Toplice.** Pod občino Marija Gradec spadajoči popisni okraj Vodiško s krajevnimi deli Vodiško, Škofce in Dvor je izločen iz okoliša pošte Rimske Toplice in priklopljen pošti Laško. Za te vasi usmerja pošta Laško pošiljke na pomožno pošto Sv. Miklavž nad Laškim.

* **Državni plačilni listki.** Z novim letom se uvede na vse račune v hotelih, kavarnah, restavracijah, gostilnah in drugih javnih lokalih državna taksa v znesku 20 para. Finančno ministrstvo je že pripravilo računske obrazce in bloke. — Državna taksa se bo plačevala v vseh javnih lokalih v krajih, ki imajo nad 2000 prebivalcev, izvzemši kopališč in letovišč, kakor tudi malih gostiln, ako je osobje nepismeno. Kabareti, varijeti in nočna zabavišča so takse oproščeni, ker plačujejo že posebno takso.

* **Prvi parobrod na Brajdici.** V pristanišče na Brajdici poleg Sušaka je predvčerajšnjim priplul iz Splita prvi parobrod «Veljko», last tvrdke Duboković. V pristanišču se je pri tej priliki zbrala velika množica občinstva. Čim se upostavi železniški promet z Brajdico, bodo prihajali tudi večji parobrodi. Dela za razširjenje pristanišča se nadaljujejo.

* **Meteor.** V južnih krajih avstrijske republike se je videl dne 30. novembra ob štirih zjutraj sijajen meteor. Osebe, ki so ga videle pri nas, se prosijo, da sporoče meteorološkemu zavodu v Ljubljani (Dvorec), v kakšni smeri je letel ali se je čula kaka detonacija in ni-li morda padel kje pri nas. Dopisovanje službenih oblasti z meteorološkim zavodom je poštnine prosto.

* **Plemenita srca, spomnite se nas!** Dolgo in težko pričakovani božič je že pred durmi. Z velikimi skrbmi čakamo te krasne, za nekatere tudi prežalostne praznike. Tudi mi nesrečni slepi praznujemo božič z veseljem. Prosimo vse plemenito čuteče in misleče, da v zadnjih dnevih polože dar nam slepim na oltar. Odbor Podpornega društva slepih, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

* **Mariborski drobiž.** Komanda 45. pešpolka priredi vojakom svojega polka dne 24. t. m. ob 17. v vojašnici Kralja Aleksandra božičnico, pri koji bo svirala vojaška godba. Vojaki bodo nastopili z deklamacijami in bodo vsi brez razlike veroizpovedanja obdarovani s pecivom in sadjem. — Mariborska občina je končno izvedla na trgu določanje tržnih cen. Odredba se je izkazala kot zelo umestna baš radi praznikov. Blagodejen vpliv se kaže za konsumente posebno pri mleku in drugih podobnih živilih, katerih cene so sicer pred prazniki vedno borendno poskočile. Mleko n. pr. se je pred prazniki prodajalo navadno po 80 kron liter, medtem ko se sedaj drži med 14 in 16 kronami. — Mariborske banke bodo od 23. do 26. t. m. zaprte. — Protestantska občina v Mariboru, ki se zadnji čas izredno pridno giblje, priredi o božiču po opravilu v cerkvi zbirko za stradajoče begunce iz Nemčije (!) Protestantska občina je strogo nemška organizacija.

* **Nove razglednice «Družbe sv. Cirila in Metoda»** so ravnokar izšle. Razglednice so umetniško delo, zato upamo, da bo občinstvo pridno segalo po njih. Dobe se v pisarni Ciril-Metodove družbe.

* **«Slovenska kuharica»,** najnovejša izdaja, je izšla pravkar v Jugoslovanski knjigarni. Stane 220 Din in se dobi tudi pri Tiskovni zadrugi, Ljubljana, Prešernova ulica št. 54.

* **Pozor!** Po Ljubljani hodi mlad gospodič, Dunajčan, ki se izdaja za našega urednika in si na ta način pri nekaterih privatnikih izposoja tudi denar. Svarimo vse designirane «žrtve», naj nemško govorečemu mlademu klativitežu ne nasedejo. V ostalem pa upamo, da naša policija ne bo še dalje gledala takšnih in sličnih prijaznih obiskov, ki jih v Ljubljani vkljub njihovi zunanji eleganci ne potrebujemo.

* **Prizorček z ulice.** Avto tuli. Pred njim dva postarna dedca mirno in počasi porivata ročni vozček. Rilec avta končno nalahno brcne enega v zadek. Preplašeni možakar odskoči, se ozre, odreveni kakor Lotova žena. Šofer ga oplazi po klobuku in mu pove par gorkih. To vrne kipu življenje. Možakar poskoči in potegne tudi vozček v stran. Avto odjuri in tuli okrog ogla. Pasanti se smehljajo. Ljubljana se razvija.

* **Volkovi v kočevskih gozdih.** Poročajo nam: V Štalcarjih pri Kočevju je prošli torek odnesel volk s paše prav tik vasi eno ovco, drugo pa močno ogrizel. Prejšnjo noč pa sta izginila iz vasi dva psa, ki sta postala najbrže tudi plen volkov. Volkovi povzročajo v kočevskem okraju kmetom znatno škodo in bi torej bilo želeti, da bi se zverina, ki se je močno zaplodila v naših gozdih, po možnosti pokončevala.

* **Železniška nesreča v Sremu.** O težki železniški nesreči, ki se je pripetila na lokalni železnici Vukovar-Šid, se naknadno še poroča: Nesrečo je zakrivil postajni uradnik v Čakovcih, ki je pustil iz postaje osebni vlak proti Grabovu, čeravno so že prej javili iz Grabova, da že vozi osebni vlak iz tamkajšnje postaje. Vlakovodji sta zapazila grozečo nesrečo, ko je znašala distanca komaj še sto korakov in vlakov ni bilo več mogoče ustaviti. Sunek je bil tako silen, da je razen lokomotiv poškodovanih še sedem vagonov. Vlakovodja Vujičić, rodom Črnogorec, je mrtev, drugi vlakovodja pa smrtnonevarno ranjen. Izmed potnikov je 7 težko, 11 pa lahko ranjenih. Postajenačelnik Nedeljković je izročen sodišču.

* **Nesreča na «ofrehtu».** Janez Hribar, delavec iz Predoselj pri Kranju, je delal nekemu svojemu prijatelju «ofrehts». — Streljal je tudi z nalašč za to pripravljenim topičem. Topič je razneslo in so kosi železa odleteli nesrečnežu v desno nogo in mu popolnoma razmesarili stegno.

* **Razne nezgode.** Andrej Bensa, učitelj v Ljubljani, je skočil v Preski iz avtomobila. Padel je tako nesrečno, da si je zlomil levo roko in nogo. — Ljubljanski postrešček Josip Ogrinc je prenašal v Perdanovi trgovini težko železno blagajno. Pri delu ga je blagajna zgrabila za desno roko in mu zmečkala en prst. — Rudarju Matiji Blaju je padel v hrastniškem rudniku težak hlod na desno nogo in mu jo težko poškodoval. — Ivan Novak, delavec v Mostah, si je med delom poškodoval levo oko. — V ljudski kuhinji v Ljubljani je med prerivanjem za hrano nekdo sunil z nožem delavca Martina Kolerja v desno ramo in mu zadal težko rano. Kolerja so odpeljali v bolnico, neznanega napadalca pa je odvedel stražnik v zapor.

* **Samomor vsled bede.** V Beogradu se je vrgla pod voz cestne železnice 19letna Leposava Zora. Ostala je mrtva na tiru. Samomor je izvršila vsled bede. Bila je uradnica v mestni elektrarni, a je imela tako majhno plačo, da je bila absolutno nezadostna tudi za prav skromno življenje.

* **Neznan mesojedec** je vdrl v noči na 19. t. m. v mesnico Franceta Lavižarja na Sv. Petra cesti v Ljubljani. Odnesel je okoli 80 kg svežega in suhega mesa. — Skupna škoda znaša 11.350 kron.

* **Tihotapstvo s zlatom in srebrnim denarjem.** V Novem Sadu so aretirali te dni varnostni organi obmejne straže Karolino Kodovolj iz Sente, ki je hotela iztihotapiti na Madžarsko 3800 srebrnih kron. Kmalu na to pa so dejali pod ključ tudi njenega moža, ki je nameraval prenesti v Madžarsko tri kilograme zlata.

TVORNICA GLOBUS
Sadni sladkorčki
VRHNIKA
PRI LJUBLJANI
6727

* **Restavracija P. Košak,** preje Ferlinc, Krekov trg, toči od 12. t. m. Colarič-Faleskini: dolenjsko žametno črnino, Kerinovo belo vino iz «Gadove peči», lastni pridelek in prvovrstno vino priznanih vinogradnikov. Specijaliteta: letošnji «burgundec».

* **Pri Tičku na gričku,** Strma pot 8, se dobe za praznike dobre domače krvave in jetrne klobase, ki se dajo tudi na dom. Poleg tega dajeva v božičnih dneh (od nedelje do srede) vino na dom po znižani ceni, in sicer belo po 44 K (v gostilni po 48 K), rdeče po 44 K (v gostilni po 48 K). Vsem gostom, prijateljem in znancem voščimo vesele praznike in se jim priporočava za mnogobrojen obisk. 1957 Vinko in Marija Magister.

* **Koncert.** Danes v soboto v kavarni «Evropa» koncert dravske godbe. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost. 1958

Barvne trakove za vse pisalne in računske stroje
THE REX CO., LJUBLJANA.

* **Tečaji za strojepisje in stenografijo.** Dne 3. februarja 1924. začnejo na državno koncesijoniranem zasebnem učilišču Legat v Mariboru zopet novi tečaji za strojepisje ter slovensko in nemško stenografijo. Tečaji trajajo 4 mesece. Vpisovanja in pojasnila v specijalni trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, ali pa v šolski pisarni, Vrazova ulica št. 4. 1935

* **Kako si lep, ej ti večer božični!** Zlasti, ako ne manjka med darovi «Mirim»-čokolade. 1949

* **Za malo denarja razveseliš deco** in odrasle, ako kupiš darila v trgovini M. Tičar, Šelenburgova ulica št. 1. 1962

ODKRITO VELIKO TIHOTAPSTVO OB ŠTAJERSKI MEJI.

Sinočnji «Tabor» poroča, da so oblasti odkrile veliko tihotapstvo ponarejenih monopolnih trakov. Družba tihotapcev je bila zelo dobro organizrana, tako da ji dolgo ni bilo mogoče priti na sled. Soudeleženci se med seboj niti poznali niso, da ne bi mogli tako drug drugega izdati, če bi jih izsledili. Letos poleti je bilo enkrat izročenih neki graški knjigarni v razrezovanje 100.000 monopolnih trakov, pozneje še enkrat 80.000. Nato so aretirali v Gradcu dne 26. oktobra neko Terezijo Hugmann, ki je bila v zvezi s ponarejevalci enodinarskih novčanic in monopolnih trakov. Hugmann seveda ni hotela ničesar izdati in je trdila, da nikogar ne pozna po imenu. Izdala je le zvezo z nekim jugoslovanskim orožnikom na meji, ki ga je poznala pod imenom Dobnik. Izkazalo se je, da je Dobnik bivši komandir orožniške postaje v Št. Ilju, orožniški narednik Jože Vrabel, ki biva sedaj tik ob meji in lahko prestopa mejo kot dvolastnik. Kot bivši orožnik je mejo dobro poznal ter je bil znan z vsemi obmejnimi organi. Pri njem so našli med drugim pri aretaciji paket, katerega je skušal skriti, s 1088 monopolnimi trakovi; drugi moški, ki je bil v njegovi družbi, pa je pobegnil. Dalje je bilo v Gradcu aretiranih še šest drugih oseb, ki so bile v zvezi s temi ponarejevalci.

Na podlagi njihovih izpovedb se je izvršila preiskava še v Varaždinu in v Zagrebu. V Varaždinu je bil osumljen zveze s tihotapci židovski trgovec Gold, za katerega je bilo na meji pripravljenih več zabojev igralnih kart, opremljenih s ponarejenimi monopolnimi trakovi, ki bi jih moral prav te dni iztihotapiti. Golda obremenjujejo izpovedbe aretiranin, pri hišni preiskavi pa se ni našlo nič sumljivega. V Zagrebu so izsledili kot soudeleženca trgovca Tomljenovića iz Trenkove ulice, pri katerem so našli večjo množino utihotapljenega cigaretnega papirja. Nadalje je bil aretiran trgovski potnik Pick, pri katerem so našli večjo količino ponarejenih monopolnih trakov. V Mariboru pa so izsledili nadsprevodnika Ivana Puha, ki je imel nekaj saharina in dva zavoja utihotapljenega cigaretnega papirja. Puh je priznal tihotapstvo tega blaga iz Avstrije, zanika pa zvezo z gori imenovano družbo. Preiskava se še nadaljuje. Že po dosedanjih ugotovitvah pa je bila država oškodovana za več milijonov dinarjev. Monopolni trakovi so zelo dobro ponarejeni in jih je težko ločiti od pravih. Litografskega kamna dosedaj še niso našli. Gre pa očividno za dobro organizirano družbo tihotapcev, ki ima razpletene niti po vsej državi.

Domače borze

21. decembra:

ZAGREB. Na efektnem tržišču je bilo danes za malenkost živahnejše, drugače je bil položaj nespremenjen. Največ zanimanja je bilo za Jugoslavensko, Eskomptno, Šećerano Osijek, Slavonijo in Union. — Na deviznem tržišču so pričeli tečaji na včerajšnji bazi, a proti koncu sestanka so malo poskočili. Poslovanje se je gibalo največ v devizah na Dunaj, Pariz in Prago. Promet je bil slab največ zaradi predstoječih praznikov. Borza bo pet dni mirovala. Notirale so devize (prva številka pomeni povpraševanje, druga ponudbo, v oklepajih kupčijske zaključke): Amsterdam 3365 do 3395, Dunaj 0.12385 — 0.12585 (0.12475, 0.1248, 0.125, 0.1249, 0.125), Bruselj 405.5 — 410.5 (408), Budimpešta 0.4475 — 0.4775 (0.465, 0.46), Bukarešta 0 — 46, Italija izplačilo 383.25 — 386.25 (384.5, 385), ček 383 — 386 (384.5), Kopenhagen 0 — 1590, Kristijanija 1325 do 1335 (1330), London izplačilo 386 — 389 (387.5, 387.75), ček 385.75 — 388.75 (386.75), Newyork ček 88 — 89 (88.5), Pariz 456.5 — 461.5 (457.5, 459, 460, 459) Praga 259.25 — 262.25 (260.5, 260.75), Sofija 0 — 65, Švica 1545 — 1557 (1550), ček 1543.75 — 1553.75 (1547.5, 1549); valute: dolar 86.75 — 87.75 (87.25), avstrijske krone 0.123 — 0.125 (0.124), češke krone 256 — 0, funt šterling 379.5 do 382.5, madžarske krone 0.30 — 0, leji 42 — 0; efekti: Eskomptna 156 do 158 (156 — 158), Kreditna Zagreb 131 do 154, Hipotekarna 92.5 — 93.5 (93), Jugoslavenska 144 — 146 (144 — 146), Ljubljanska kreditna 220 — 235 (220), Obrtna 95 — 97 (95), Prštedilona 972.5 do 975 (972.5), Riječka pučka 68 — 70 (70), Srpska 139 — 140 (139 — 140) Eksploatacija 215 — 220, Goranin 145 — 160 Šećerana Osijek 2385 — 2400 (2385 do 2400), Narodna šumska 142.5 — 145 (145), Nihag 173 — 175 (175), Gutmann 1725 — 1775, Slaveks 825 — 850, Slavonija 202 — 205 (203 — 204), Trbovlje 890 — 905, Union 1050 — 1075 (1050 do 1070), Tvornica vagonov 190 — 200 (190 do 200), Vevče 175 — 180 (180), 7% investicijsko 64 — 68 (64 — 67), 4% agrarne obveznice 23 — 24 (24).

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne d. d. v Ljubljani.

PREKLIC.

Podpisani preklicujem, kar sem govoril svojim prijateljem o g. Jeras Valentinu ter se mu zahvaljujem, da me ni ovadil sodišču.

Ljubljana, 21. decembra 1923.

Ficker Aleksander ml.

Napeta in burna
kriminalna sodna razprava umorjenega grofa Mureau in
zadnje slovo nesrečne matere od svojega otroka
se vrši v II. delu razkošne ljubavne drame „TRAGEDIJA LJUBAVI“ samo v soboto 22. dec. in nedeljo 23. dec.
KINO „LJUBLJANSKI DVOR“

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D. V LJUBLJANI

naznanjajo, da so preselile svojo pisarno iz dosedanjih lokalov

(Prešernova ulica štev. 3, prostori F. P. Vidic & Komp.)

v nove prostore **Miklošičeva cesta 13,** vhod iz ulice

6827 Našim cenjenim odjemalcem priporočamo svojo prvovrstno strešno in zidno opeko. Združene opekarne d. d.

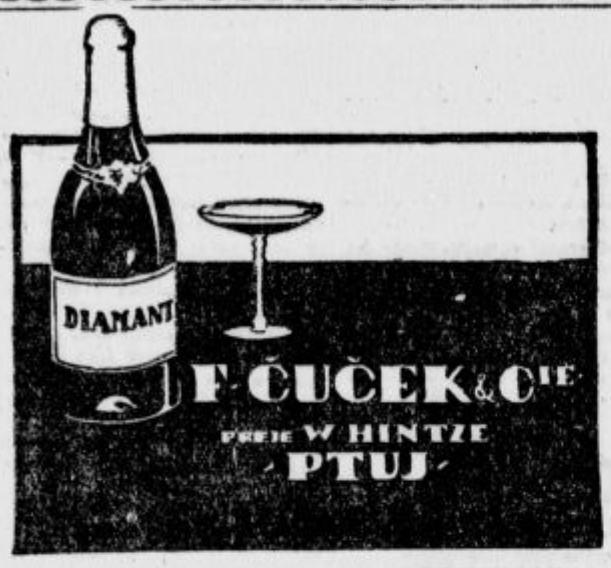

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 46

Telefon št. 379 mestni tesarski mojster Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Kože divjačine

in sicer

od lisic, kun, dehorjev, vider, zajcev itd.

kupujem neposredno za Ameriko.

Plačam najvišje dnevne cene!

Od 1. januarja zbirališče v vseh večjih mestih Jugoslavije, Italije in Bolgarske, in sicer: Zagreb, Gospić, Lovinac, Ljubljana, Sarajevo, Banaluka, Bos. Novi, Kotor, Beograd, Niš, Skoplje, Sofija in Trst.

M. AVRO FISCHER, SISAK.

Telefon št. 86, 30 in 61. 290

Samo 14 dni!

Perilo za gospode, kravate, naramnice, rokavice, nogavice itd prodaja z

10-20% popustom

R. Šinkovic nasl. K. Soss

Ljubljana, Mestni trg 10.

Eksportna delavnica

M. Peternel

Ljubljana

Celovška cesta št. 89

izvršuje vsakovrstne čevlje do najmoderuejših oblik.

Najtrpežnejše „gojzerce“. 5866

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja 115

premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, D. D., V LJUBLJANI, Miklošičeva cesta st. 15/II.

Slavenska banka d. d., Zagreb

Podružnica: Ljubljana

Delniška glavnica Din 50,000.000·— in rezerve preko Din 12,500.000·—

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Šabec, Vršac, Wien.

Ekspoziture:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agenciji:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijaciji:

Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. 387

Kdor hoče doseči dober vspeh, naj inserira v „Jutru“!

6870

Potrti od neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš predobri, srčnoljubljeni soprog, sin in brat, gospod

Gustl Terpinc

usnjar in posestnik

danes zjutraj ob 8. uri po kratki mučni bolezni v 36. letu starosti odšel k Vsegamogočnemu po večno plačilo.

Pogreb blagega rajnkega bo v nedeljo dne 23. decembra ob 4. uri popoldne.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi na Sutni.

Nepozabnega pokojnika priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

V Kamniku, dne 21. decembra 1923.

Marija Terpinc
soproga.

Avgust Terpinc oče. **Jakob Terpinc** stric. **Minka in Fani** sestri.